

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA VĮ IGNALINOS ATOMINĖS ELEKTRINĖS TURTO VALDYMAS

2010 m. gruodžio 29 d. Nr. VA-P-20-4-25
Vilnius

Auditas atliktas, vykdant
Valstybės kontrolės 2-ojo audito departamento
direktoriaus pavaduotojo Mindaugo Milčiūno
2010-05-03 pavedimą Nr. P-20-4

Auditą atliko valstybinių auditorių grupė:
Rita Buidovienė (grupės vadovė)
Liudvikas Smilgevičius
Laurynas Bilkis
Jolanta Dvinelytė

Auditas pradėtas 2010-05-03
Auditas baigtas 2010-12-29

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

TURINYS

Santrauka	3
Įžanga	5
Audito apimtis ir metodai	6
Audito rezultatai	8
1. IAE turto valdymo organizavimas	8
2. IAE valdomo turto pokyčiai	9
3. IAE veikloje nereikalingo ir nenaudojamo turto valdymas	14
3.1. Nebaigti statyti objektai	14
3.1.1. Nepramoniniai nebaigtos statybos objektai	14
3.1.2. Pramoniniai nebaigtos statybos objektai	15
3.1.3. Nekilnojamųjų daiktų nurašymas	16
3.2. Gyvenamosios paskirties patalpos	17
3.3. Sukauptos nereikalingos ir nenaudojamos atsargos	19
3.3.1. Atsargų (nepanaudoto branduolinio kuro) susidarymo priežastys	20
4. Turto (piniginių lėšų) valdymas, įsigyjant ilgalaikį turtą, prekes ir paslaugas	22
4.1. Ilgalaikio turto (medicininės įrangos) įsigijimas	22
4.1.1. Medicininės įrangos poreikio nustatymas	22
4.1.2. Medicininės įrangos pirkimo konkursai	23
4.1.3. Medicininės įrangos panaudojimas	24
4.2. Elektros energijos įsigijimas 2010 metams	26
4.3. VSAT rinktinės fizinės apsaugos paslaugos įsigijimas	28
4.4. Metalų ir techninės kontrolės skyriaus panaikinimo pagrįstumas	31
4.5. Metalų inspekcijoms, bandymams ir kontrolei reikalingos įrangos bei prietaisų pardavimas	33
5. Eksploatavimo nutraukimo fondo papildymas už realizuotą turtą gautomis lėšomis ir investuotų lėšų pajamomis	35
6. IAE valdybos priimti sprendimai, jų įtaka efektyvesniam turto valdymui ir įmonės veiklos siektini rezultatai	39
Išvados ir rekomendacijos	42
Priedai	45

SANTRAUKA

VĮ „Ignalinos atominė elektrinė“ (toliau – IAE arba įmonė) nuosavybės teise priklauso valstybei ir valstybės jai perduotą ir jos įgytą turtą valdo, naudoja bei juo disponuoja patikėjimo teise.

Nuo 2009 m. sausio 12 d. valstybė IAE savininko teises ir pareigas įgyvendina per Energetikos ministeriją (iki 2009 m. – per Ūkio ministeriją). Pažymėtina, kad nuo 2010 m. kovo 4 d. buvo paskirtas naujas įmonės generalinis direktorius. Ankstesnis generalinis direktorius šias pareigas ėjo nuo 1995 m. gegužės 2 d. Be to, energetikos ministras 2009 m. rugsėjo 28 d. patvirtino naujos sudėties IAE valdybą. Vykstant IAE eksploatavimo nutraukimo procesui, įmonės valdymo organai kuo mažiausiomis sąnaudomis turi užtikrinti valstybei nuosavybės teise priklausančio turto apsaugą, tvarkymą, priežiūrą ir apskaitą.

Audito tikslas – įvertinti, ar efektyviai valdomas įmonės turtas.

Atsižvelgdami į tai, kad 2004 m. gruodžio 31 d. sustabdžius I energijos bloką IAE nuo 2005 metų negavo dalies pajamų ir pelno iš buvusios pagrindinės veiklos – elektros energijos gamybos, o 2009 m. gruodžio 31 d. sustabdžius II energijos bloką nuo 2010 metų iš viso negauna pajamų ir pelno, neanalizavome ilgalaikio, trumpalaikio turto gražos, turto apyvartumo rodiklių, pagal kuriuos paprastai vertinamas turto valdymo efektyvumas. Atsirinkdami detalesnei analizei atskiras turto rūšis, vertinome šiuos faktorius:

- ilgalaikio materialiojo turto likvidumą – kaip greitai turimą turtą galima paversti pinigais;
- ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo atitiktį įmonės pagrindiniams veiklos tikslams;
- gaunamą ekonominę naudą iš išnuomoto ilgalaikio materialiojo turto;
- sukauptų atsargų optimalumą;
- gaunamą ekonominę naudą iš laisvų piniginių lėšų.

2009 m. gruodžio 31 d. IAE valdė 2 mlrd. 223 mln. Lt turtą, iš jo: ilgalaikis turtas sudarė 768,6 mln. Lt, arba 34,6 proc., trumpalaikis turtas – 1 mlrd. 454 mln. Lt, arba 65,4 proc. Įmonė valdomą turtą privalo nuolat peržiūrėti ir įvertinti, kiek jis yra ekonomiškai naudingas, kokia įmonės turto sudėtis ir kaip ji turėtų būti keičiama siekiant efektyvesnės įmonės veiklos.

Audito metu nustatėme:

2005–2009 metais IAE valdymo organai, priimdami sprendimus dėl ilgalaikio turto, nepanaudojo visų galimybių efektyviau valdyti įmonės turtą, nes IAE valdė jai nereikalingą arba netinkamą naudoti nebaigtos statybos 3,98 mln. Lt turtą, kuris įmonei nedavė ir ateityje neduos jokios ekonominės naudos. Be to, įmonė nuomodama 68 gyvenamosios paskirties patalpas, turi daugiau gyvenamųjų patalpų išlaidų negu gauna pajamų už šių patalpų nuomą. Atsižvelgiant į tai, IAE pasiūlė teisės aktų nustatyta tvarka realizuoti šį įmonės veiklai nereikalingą turtą.

IAE, įsigydama ilgalaikį turtą, prekes ir paslaugas ne visais atvejais pirko jas ekonomiškai naudingiausiomis kainomis. Įmonė įsigijo įvairios medicininės įrangos už 6,4 mln. Lt, nors tokios įrangos pirkimo poreikis buvo nepagrįstas. Atvirojo konkurso, supaprastinto atvirojo ir mažos vertės pirkimo būdais įsigyta medicininė įranga buvo piršta iš vienintelius pasiūlymus pateikusių tiekėjų, kurie nekonkuravo tarpusavyje. Kadangi rentgeno kompiuterinis tomografas buvo įsigytas be valdybos pritarimo, o medicininės įrangos aptarnavimo sutartys sudarytos nesivadovaujant teisės aktų nustatyta tvarka, IAE vadovybė turi įvertinti darbuotojų, atsakingų už šiuos sandorius, atliktus veiksmus.

Valstybės sienos apsaugos tarnybos Ignalinos atominės elektrinės apsaugos rinktinės (VSAT) sąmatose nurodytų išlaidų pagrįstumą IAE padalinys – Fizinės saugos tarnyba kontroliavo nepakankamai, nes jas planuojant nebuvo atsižvelgiama į faktines praėjusių metų išlaidas. IAE vadovybei pasiūlėme paskirti asmenį, atsakingą už VSAT rinktinės sąmatose nurodytų išlaidų analizę, pagrįstumą ir kontrolę.

Metalo gaminių inspekcijų ir bandymų paslaugas 2010 metams IAE įsigijo netaikydama Viešųjų pirkimų įstatyme nustatytų viešojo pirkimo procedūrų. Kadangi šių paslaugų kainos nenustatytos paslaugų sutartyje, finansavimas Ignalinos programos lėšomis sustabdytas. Minėti darbai nevykdomi nuo 2010 m. liepos 1 d., todėl nėra pakankamai užtikrintas branduolinės energetikos objektų saugus eksploatavimas. Energetikos ministerijai pasiūlėme šį klausimą skubos tvarka spręsti su atitinkamomis tarnybomis.

IAE per 2005–2009 m. laikotarpį realizavo turto už 25,9 mln. Lt, tačiau į VĮ Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo fondo (toliau – fondas) sąskaitą šių lėšų nepervedė, nors Fondo įstatymo 3 str. nustatyta, kad fondo lėšas sudaro lėšos, gautos už IAE eksploatavimo nutraukimo metu realizuotą turtą. Tokia situacija susiklostė dėl to, kad Energetikos ministerija, VATESI ir IAE neturi vieningos nuomonės dėl IAE eksploatavimo nutraukimo proceso pradžios. Šiuo klausimu Vyriausybei (fondo steigėjui) ir Energetikos ministerijai (fondo valdytojui) pasiūlėme užtikrinti stabilų fondo lėšų papildymą, ieškoti galimybių ir spręsti klausimą dėl šio fondo pajamų šaltinių.

IŽANGA

Valstybės įmonė „Ignalinos atominė elektrinė“ – vienas didžiausių branduolinės energetikos objektų pasaulyje. Pagal Stojimo į Europos Sąjungą sutartį, Lietuva, vykdydama įsipareigojimus, priėmė sprendimą nutraukti IAE eksploatavimą: I energijos blokas sustabdytas 2004 m. gruodžio 31 d., II energijos blokas – 2009 m. gruodžio 31 d.

IAE eksploatavimo nutraukimo procesas, o nuo 2010 m. sausio 1 d. ir pati likviduojamos elektrinės veikla didžiąja dalimi finansuojama ES lėšomis, todėl nuo viso proceso sėkmės, jo skaidrumo ir lėšų naudojimo efektyvumo priklauso tolesnis įmonės veiklos, taip pat darbuotojų atlyginimų ir uždarymo projektų finansavimas. Nors elektros energijos gamyba yra sustabdyta, IAE išlieka branduolinės energijos objektu, kuriam taikomi Branduolinės energijos įstatyme numatyti veiklos branduolinėje energetikoje teisiniai principai ir saugos garantijos.

IAE nuosavybės teise priklauso valstybei ir valstybės jai perduotą ir jos įgytą turtą valdo, naudoja bei juo disponuoja patikėjimo teise. Įmonė valdomą turtą privalo nuolat peržiūrėti ir įvertinti, kiek jis yra ekonomiškai naudingas, kokia įmonės turto sudėtis ir kaip ji turėtų būti keičiama siekiant efektyvesnės įmonės veiklos.

2009 m. gruodžio 31 d. IAE valdė 2 mlrd. 223 mln. Lt turtą, iš jo: ilgalaikis turtas sudarė 768,6 mln. Lt, arba 34,6 proc., trumpalaikis turtas – 1 mlrd. 454 mln. Lt, arba 65,4 proc.

Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatyme nurodyta, kad turto valdymas – tai yra teisė įstatymų nustatyta tvarka daryti turtui fizinį bei ūkinį poveikį ir kad valstybės turtas turi būti valdomas vadovaujantis visuomeninės naudos, efektyvumo, racionalumo ir viešosios teisės principais.

Atsižvelgdama į IAE uždarymo proceso svarbą šalies ūkiui ir norėdama įsitikinti, ar didelės vertės turtas, kurio nenumatoma naudoti tolesnėje įmonės veikloje, tvarkomas siekiant gauti ekonominės naudos, Valstybės kontrolė 2010 m. valstybinio audito programoje numatė atlikti veiklos auditą „VĮ Ignalinos atominės elektrinės turto valdymas“.

AUDITO APIMTIS IR METODAI

Audito objektas – VĮ Ignalinos atominės elektrinės turto valdymas.

Audito subjektas – valstybės įmonė Ignalinos atominė elektrinė.

Audito tikslas – įvertinti, ar efektyviai valdomas įmonės turtas.

Vertinimo kriterijai:

- Viso turto ir atskirų jo dalių kitimas (suma ir procentas);
- Viršnormatyvinių atsargų dalis;
- Pirkimo sąlygų atitiktis Viešųjų pirkimų įstatymui;
- Poreikio pagrįstumas prekėms, paslaugoms įsigyti.
- Paslaugų sutarties kainos ir faktiškai panaudotų lėšų santykis.

Vertinimo kriterijai ir pagrindiniai audito klausimai buvo aptarti su IAE vadovybe.

Audituojamas laikotarpis 2005–2010 m. I pusmetis.

Atsižvelgdami į tai, kad 2004 m. gruodžio 31 d. sustabdžius I energijos bloką IAE nuo 2005 metų negavo dalies pajamų ir pelno iš buvusios pagrindinės veiklos – elektros energijos gamybos, o 2009 m. gruodžio 31 d. sustabdžius II energijos bloką nuo 2010 metų iš viso negauna pajamų ir pelno, neanalizavome ilgalaikio, trumpalaikio turto gražos, turto apyvartumo rodiklių, pagal kuriuos paprastai vertinamas turto valdymo efektyvumas. Vertindami IAE turto valdymo efektyvumą, darėme prielaidas:

- efektyvus materialiojo turto valdymas yra tada, kai įsigijamas ir naudojamas tik reikiamas turto kiekis, o nenaudojamas ir ateityje nenumatomas naudoti turtas turi būti realizuojamas, ir būtų gauta papildomų lėšų įmonės veiklai finansuoti eksploataavimo nutraukimo laikotarpiu;
- efektyvus piniginių lėšų valdymas yra tada, kai įmonė gauna pajamų už laisvas pinigines lėšas, o prekes ir paslaugas įsigyja ekonomiškai naudingiausiomis kainomis.

Audito metu atlikome įmonės turto pokyčių analizę pagal turto sudėtines dalis. Ilgalaikio ir trumpalaikio turto dinamikos ir struktūros pokyčių analizę atlikome pagal 2006–2009 metų balansų duomenis. Norėdami įsitikinti, ar įmonės valdymo organai, valdydami įmonei patikėjimo teise perduotą turtą, tinkamai organizuoja šį procesą, užtikrina turto valdymo efektyvumą, atlikome turimo, tačiau įmonės veikloje nenaudojamo ir nereikalingo turto valdymo analizę pagal atskiras šio turto rūšis.

Atsirinkdami detalesnei analizei atskiras turto rūšis, vertinome šiuos faktorius:

- ilgalaikio materialiojo turto likvidumą – kaip greitai turimą turtą galima paversti pinigais;
- ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo atitiktį įmonės pagrindiniams veiklos tikslams;
- gaunamą ekonominę naudą iš išnuomoto ilgalaikio materialiojo turto;

- sukauptų atsargų optimalumą;
- gaunamą ekonominę naudą iš laisvų piniginių lėšų.

Įvertinę surinktą informaciją pagal šiuos faktorius, nustatėme, kad didžiausia galima neefektyvaus turto valdymo rizika yra valdant šias turto rūšis:

- nebaigti statyti objektai, kurie buvo pradėti statyti 1971 m. ir liko neužbaigti, o avansiniai mokėjimai rangovams atlikti. Šis turtas yra mažiausiai likvidus;
- gyvenamosios paskirties patalpos;
- įsigyta medicininė įranga;
- sukauptos nereikalingos ir nenaudojamos atsargos.

Taip pat vertinome įmonės turto (piniginių lėšų) valdymą įsigyjant prekes ir paslaugas ir kaip buvo naudojamos lėšos, gautos už įmonės realizuotą turtą.

Kadangi įmonės turtas ir jo valdymas labai svarbus įmonės vadovybei priimant perspektyvinius sprendimus, vertinome IAE valdybos 2010 metais priimtus sprendimus, ieškant efektyvesnio turto valdymo galimybių. Taip pat vertinome įmonės darbuotojų darbo užmokesčio santykį su veiklos rezultatais, nes geriausius rezultatus pasiekia tos įmonės, kuriose yra nustatyta darbuotojų piniginių motyvavimo sistema, priklausanti nuo šių rezultatų.

Audito įrodymai gauti nagrinėjant rašytinius dokumentus, kalbant su atominės elektrinės vadovybe ir kitais įmonės specialistais, Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos (VATESI), VšĮ Centrinės projektų valdymo agentūros (CPVA), Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie LR vidaus reikalų ministerijos Ignalinos atominės elektrinės apsaugos rinktinės (toliau – VSAT rinktinės), Energetikos ministerijos specialistais, susirašinėjant su jais elektroniniu paštu.

Audito įrodymai buvo renkami ir apibendrinami taikant skaičiavimo, tikrinimo ir analitines procedūras. Norėdami įsitikinti, ar nurašyti nekilnojamieji daiktai išardyti ir likviduoti, atlikome apžiūrą vietoje.

Atliekant auditą laikytasi prielaidos, kad auditoriams pateikti duomenys yra teisingi, dokumentai išsamūs ir galutiniai, o jų kopijos atitinka originalus.

Audito metu naudojamos nepriklausomų auditorių išvados, 2005–2009 metų finansinėmis ir veiklos ataskaitomis.

AUDITO REZULTATAI

1. IAE turto valdymo organizavimas

Valstybės įmonė Ignalinos atominė elektrinė įtraukta į strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įmonių sąrašą¹.

Pagal IAE įstatus² įmonės valdymo organai yra įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija, kolegialus įmonės valdymo organas – įmonės valdyba ir vienasmenis įmonės valdymo organas – įmonės vadovas-generalinis direktorius. Įmonės valdymo organai privalo veikti įmonės naudai, jie neturi teisės priimti sprendimų ar atlikti kitų veiksmų, kurie akivaizdžiai viršija normalią gamybinę ūkinę riziką ar yra akivaizdžiai nuostolingi.

Nuo 2009 m. sausio 12 d. valstybė IAE savininko teises ir pareigas įgyvendina per Energetikos ministeriją (iki 2009 m. – per Ūkio ministeriją). Valstybės įmonė IAE savininko jai perduotą turtą naudoja jos įstatuose nurodytiems įmonės tikslams: tinkamai ir saugiai vykdyti IAE eksploataavimo nutraukimą, branduolinių ir radioaktyviųjų medžiagų bei atliekų tvarkymą, saugojimą ir laidojimą, veiksmingai ir nuosekliai įgyvendinant tam reikalingas priemones bei racionaliai ir efektyviai panaudojant IAE eksploataavimo nutraukimui ir susijusioms priemonėms skiriamas lėšas.

Naują IAE valdybą energetikos ministras patvirtino³ 2009 m. rugsėjo mėnesį. Vykstant IAE eksploataavimo nutraukimo procesui, įmonės valdymo organai kuo mažiausiomis sąnaudomis turi užtikrinti valstybei nuosavybės teise priklausančio turto apsaugą, tvarkymą, priežiūrą ir apskaitą.

Valdybos kompetencija turto valdymo klausimais nustatyta Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatyme bei įmonės įstatuose. Valdyba tvirtina įmonės metinius turto įsigijimo ir skolinimosi planus, priima sprendimus dėl turto vertinimo ir dėl sandorių, kurių:

- suma sudarymo metu yra didesnė kaip 1 mln. Lt ir kurių trukmė ilgesnė kaip vieneri metai;
- sudarymas yra nebūdingas įmonės pagrindinei veiklai, jei tokių sandorių suma sudarymo metu yra didesnė kaip 10 tūkst. Lt.

IAE generalinis direktorius atsako už įmonės metinių turto įsigijimo ir skolinimosi planų parengimą, atnaujinimą ir pateikimą valdybai bei turto valdymą, naudojimą ir disponavimą juo LR įstatymuose, kituose teisės aktuose bei įmonės įstatuose nustatyta tvarka ir sąlygomis. Pažymėtina, kad nuo 2010 m. kovo 4 d. buvo paskirtas naujas įmonės generalinis direktorius. Ankstesnis generalinis direktorius šias pareigas ėjo nuo 1995 m. gegužės 2 d.

¹ Lietuvos Respublikos strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įmonių ir įrenginių bei kitų nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių 2002-10-10 įstatymas Nr. IX-1132.

² Patvirtinta Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2010-08-23 įsakymu Nr. 1-239.

³ Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2009-09-28 įsakymas Nr. 1-169 „Dėl valstybės įmonės Ignalinos atominės elektrinės valdybos sudėties“.

Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatyme nustatyta, kad valstybės įmonės struktūrą turi nustatyti valdyba, o jeigu valdyba nesudaroma, – tai savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos. IAE organizacinę struktūrą tvirtina valdyba.

Tam, kad valdymo organai galėtų priimti pagrįstus sprendimus dėl turto valdymo, įmonėje būtina turėti vientisą analizės, planavimo ir kontrolės sistemą, kuri leistų vertinti įmonės ir jos padalinių lėšų poreikį turtui įsigyti, finansavimo šaltinius, naudojamo turto pokyčius, atsižvelgiant į pasikeitusias veiklos sąlygas.

Pagal organizacinę struktūrą, kuri galiojo iki 2010 m. sausio 1 d., įmonėje veikė savarankiškas struktūrinis padalinys – Aprūpinimo tarnyba. Šios tarnybos viena iš funkcijų – remiantis kitų įmonės padalinių paraiškomis, sudaryti medžiagų ir įrengimų teikimo planą ir jį realizuoti. Aprūpinimo tarnyba neturėjo įgaliojimų analizuoti ir vertinti kitų įmonės padalinių pateiktas paraiškas įsigyti medžiagas ar įrengimus ir spręsti dėl jų įsigijimo būtinumo. Tarnybai buvo pavesta pasibaigus metams iki sausio 25 d. pateikti netinkamų tolesniam naudojimui ar nereikalingų įmonei materialinių vertybių, esančių centriniuose sandėliuose, sąrašą. Atskiri įmonės gamybiniai padaliniai – cechai taip pat turėjo savo sandėlius ir tvarkė materialinių vertybių apskaitą, todėl, norint įvertinti, kiek įmonėje susikaupė netinkamų naudoti ir nereikalingų materialinių vertybių, ši funkcija turėjo būti vykdoma centralizuotai, tačiau Aprūpinimo tarnybai tokia funkcija nebuvo pavesta.

IAE turto valdymo organizavimas sudarė galimybę įmonės valdymo organams, veikiantiems pagal savo kompetenciją turto valdymo klausimais, priimti sprendimus, neturint išsamios turto įsigijimo poreikio ir jo likučių analizės.

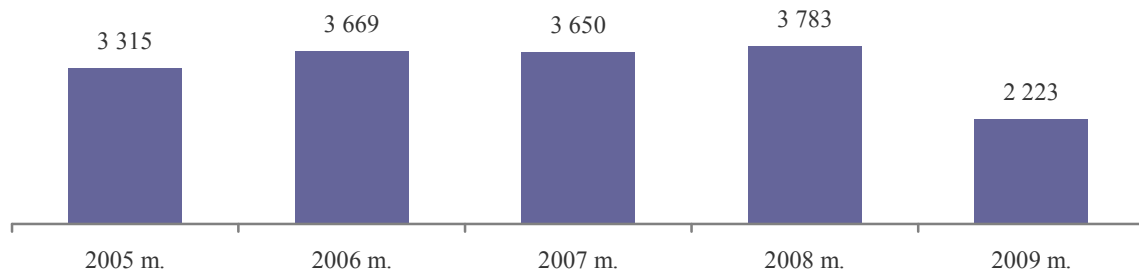
2009 m. gruodžio mėnesį valdybai patvirtinus⁴ naują IAE organizacinę struktūrą, buvo įsteigta Turto valdymo ir pirkimų tarnyba, kurią sudaro Viešųjų pirkimų, Turto valdymo ir Ūkio valdymo skyriai. Pažymėtina, kad Turto valdymo ir pirkimų tarnybos nuostatai patvirtinti 2010 m. gruodžio 8 d. Šios tarnybos nuostatuose numatyta, kad vienas iš pagrindinių uždavinių – aprūpinti įmonę reikiamais materialiniais ir energetiniais resursais, reikiamomis paslaugomis ir darbais.

2. IAE valdomo turto pokyčiai

Įmonės turto dydį ir struktūrą lemia gamybos apimtys, proceso ypatumai, ekonominės sąlygos ir kiti vidiniai bei išoriniai veiksniai. IAE valdomo turto pokytis per 2005–2009 metų laikotarpį (kai 2004 m. gruodžio 31 d. buvo sustabdytas I energijos blokas, o 2009 m. gruodžio 31 d. – II blokas), parodytas 1 pav.

⁴ Patvirtinta VĮ Ignalinos atominės elektrinės valdybos 2009-12-16 protokolu Nr. 2009-2.

1 pav. IAE turto pokytis pagal 2005–2009 metų balansų duomenis, mln. Lt

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal VĮ Ignalinos AE duomenis

Kaip matyti iš 1 pav., viso IAE turto pokytis 2005–2007 m. buvo palyginti nežymus. Labiausiai turtas išaugo per 2006 m., jis padidėjo 354,0 mln. Lt, arba 10,7 proc. Per 2008 m. IAE turtas, lyginant su 2007 m., padidėjo 132,3 mln. Lt, arba 3,5 proc. Tokį turto padidėjimą lėmė gautinos dotacijos ir subsidijos, kurios buvo skirtos elektrinės uždarymo sąnaudų finansavimui ir kitiems su elektrinės eksploataivimu bei uždarymu susijusiems projektams.

2009 m. turto vertė, lyginant su 2008 m., sumažėjo 1 559 mln. Lt. Pagrindinė turto sumažėjimo priežastis – turto nuvertėjimas, kuris sudarė 1 434 mln. Lt. Dėl to 2009 m. įmonė patyrė 1 394 mln. Lt nuostolį. Pagal Verslo apskaitos standartą (23 „Turto nuvertėjimas“ ir 9 „Atsargos“), turto nuvertėjimas buvo toks:

- ilgalaikio materialiojo turto – 1 061 mln. Lt;
- ilgalaikio nematerialiojo turto – 13 mln. Lt;
- branduolinio kuro reaktoriuje – 307 mln. Lt;
- atsargų – 53 mln. Lt.

IAE reikšmingas turto nuvertėjimo požymis atsirado jau nuo 2004 m. gruodžio 31 d., sustabdžius IAE I energijos bloką, tačiau sudarant 2005–2008 m. finansines atskaitomybes nebuvo nustatoma tolesnėje įmonės veikloje neplanuojamo naudoti turto, kuris neuždirbs pajamų, atsiperkamoji vertė. Nepriklausomi auditoriai, atlikdami įmonės metinių finansinių ataskaitų auditą, kasmet atkreipdavo dėmesį, kad įmonė turi apskaičiuoti turto, turinčio išorinius ar vidinius nuvertėjimo požymius, atsiperkamąją vertę⁵ ir priimti sprendimą dėl nuvertėjimo nurodymo 2006–2008 m. apskaitos registruose.

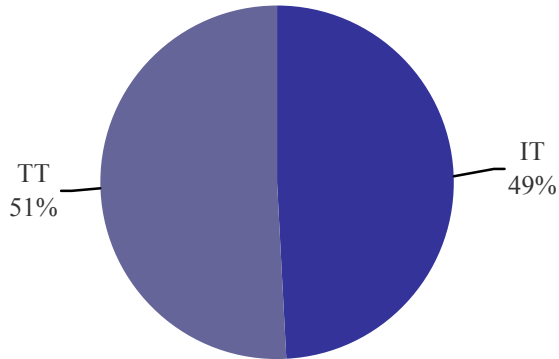
Įmonės užsakymu 2009 m. buvo parengti Turto nuvertinimo metodikos ir procedūrų pasiūlymai,⁶ kuriais vadovaujantis priimti sprendimai dėl turto nuvertėjimo ir turto nuvertėjimo rezultatas nurodytas 2009 m. finansinėse ataskaitose.

⁵ Turto grynoji galimo pardavimo kaina arba to turto naudojimo vertė, ta, kuri iš jų yra didesnė.

⁶ Parengta UAB „Moore Stephens Vilnius“, patvirtinta VĮ Ignalinos atominės elektrinės generalinio direktoriaus 2009-11-30 įsakymu Nr. 11301.

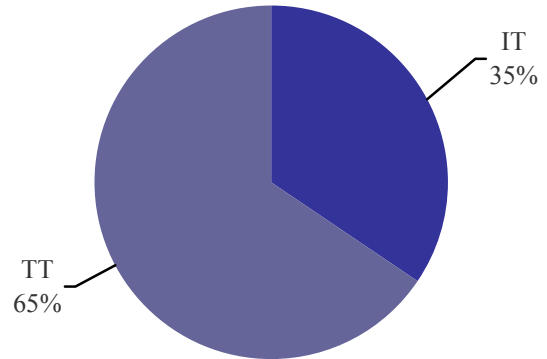
Prasidėjus Ignalinos atominės elektrinės eksploatacijos nutraukimo procesui, nuo 2004 m. gruodžio 31 d. iki 2009 m. gruodžio 31 d., keitėsi ne tik bendra turto vertė, bet ir jo struktūra (1 priedas). IAE valdomo ilgalaikio (IT) ir trumpalaikio (TT) turto pokyčiai parodyti 2, 3 ir 4 pav.

2 pav. IAE turto struktūra 2004-12-31, proc.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal VĮ Ignalinos AE duomenis

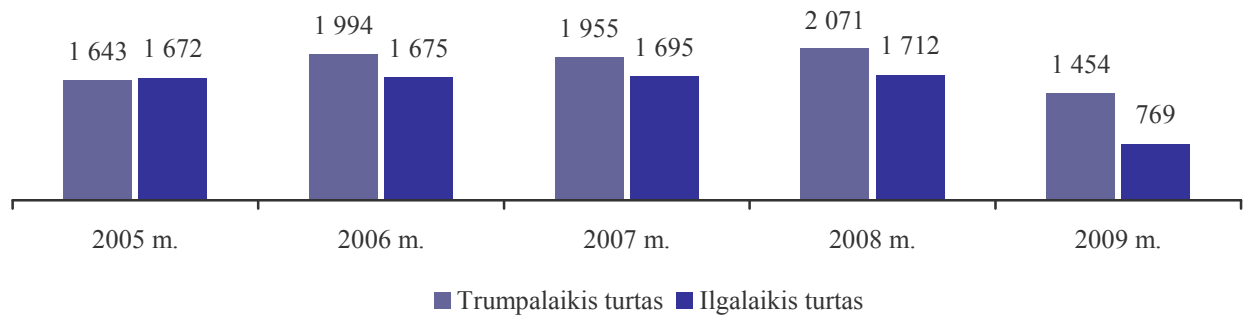
3 pav. IAE turto struktūra 2009-12-31, proc.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal VĮ Ignalinos AE duomenis

Audito metu nagrinėjome, kaip keitėsi turto struktūros koeficientas atskirais metais.

4 pav. IAE ilgalaikio ir trumpalaikio turto pokyčiai per 2005–2009 metus, mln. Lt

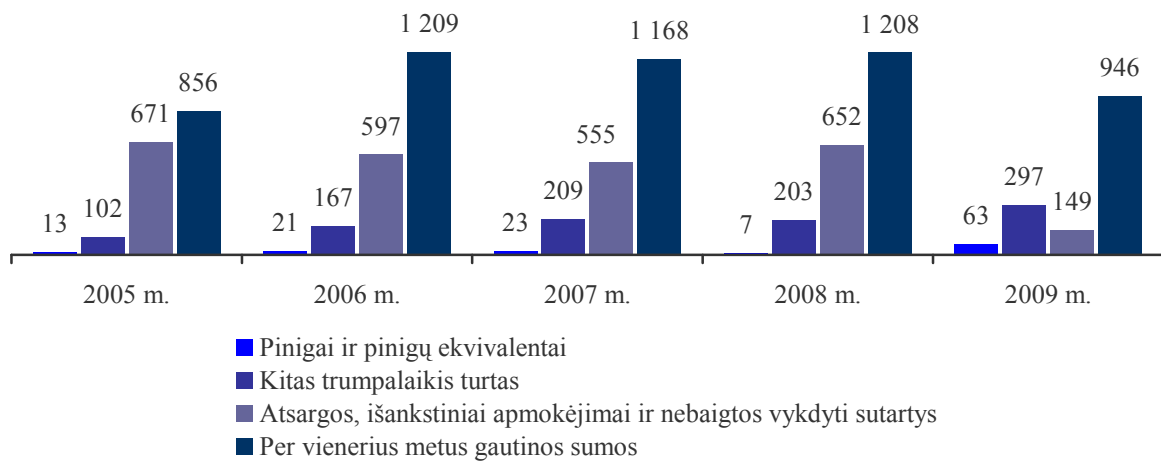

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal VĮ Ignalinos AE duomenis

Kaip matyti iš 4 pav., per 2006–2008 m. laikotarpį turto struktūra keitėsi nežymiai. Turto struktūros koeficientas (trumpalaikis turtas / visas turtas) x 100), rodantis trumpalaikio turto dalį visame turte, šiuo laikotarpiu keitėsi nuo 54,4 iki 54,8 proc. Pažymėtina, kad 2009 m. ilgalaikis turtas mažėjo sparčiau negu trumpalaikis ir turto struktūros koeficientas 2009 m. padidėjo iki 65,4 proc., tačiau matome, kad ryškių šio rodiklio pokyčių nebuvo.

Išnagrinėjus trumpalaikio turto pokyčius pagal atskiras turto rūšis, nustatyta, kad didžiausią įtaką 2008 m. trumpalaikio turto padidėjimui turėjo tai, kad 97 mln. Lt, arba 17,6 proc., lyginant su 2007 m., išaugo atsargų, išankstinių apmokėjimų ir nebaigtų vykdyti sutarčių sumos (5 pav.). Ši padidėjimą lėmė vykdomi IAE eksploataavimo nutraukimo projektai.

5 pav. IAE trumpalaikio turto pokyčiai pagal turto rūšis per 2005–2009 metus, mln. Lt

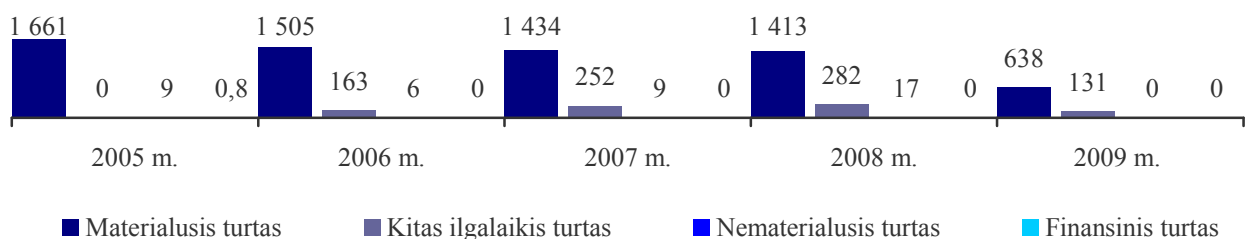
Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal VĮ Ignalinos AE duomenis

Pažymėtina, kad 2009 m. mažėjant atsargoms, išankstiniams apmokėjimams ir nebaigtoms vykdyti sutartims bei per vienerius metus gautinoms sumoms gerokai padidėjo kitas trumpalaikis turtas (terminuoti indėliai) bei pinigai ir pinigų ekvivalentai. Per metus pinigų banke padaugėjo 55 mln. Lt, arba 8 kartus. Be to, 2009 m. pabaigoje įmonė turėjo 297 mln. Lt terminuotų indėlių (2008 m. pabaigoje – 203 mln. Lt). Šių terminuotų indėlių vidutinis išpirkimo terminas – 104 dienos, o vidutinė apskaičiuota metinė palūkanų norma – 7,62 proc. (2008 m. – atitinkamai 62 dienos ir 8,71 proc.).

Palyginus vidutines metines palūkanų normas su LR valstybės išdo vekselių, išleistų litais aukciono būdu, palūkanų normų svertiniais vidurkiais (2008 m. – 6,28 proc., 2009 m. – 7,83 proc.), matyti, kad įmonė vykdė sėkmingą laisvų piniginių lėšų investavimo politiką ir iš investicinės veiklos 2008 m. gavo 11,1 mln. Lt, o 2009 m. – 19,5 mln. Lt pajamų.

Įmonės ilgalaikio turto pokyčiai pagal turto rūšis pateikti 6 pav.

6 pav. IAE ilgalaikio turto pokyčiai pagal turto rūšis per 2006–2009 metus, mln. Lt

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal VĮ Ignalinos AE duomenis

Kaip matyti, pagrindinę sumą sudarė ilgalaikis materialusis turtas, kurio pokytis per 2006–2008 m. nebuvo labai didelis, tačiau 2009 m. šio turto sumažėjo daugiau negu per pusę, t. y. 775 mln. Lt, arba 54,8 proc., apskaičiavus turimo ilgalaikio turto, kuris negamins elektros energijos ir neuždirbs įmonei pajamų, nuvertėjimą. Pažymėtina, kad įmonė turi turto, kuris skirtas saugiam panaudoto branduolinio kuro saugojimui. Šis turtas nebuvo nuvertintas, nes jis neturi rinkos vertės, o pajamų jis

niekada neuždirbdavo (panaudoto branduolinio kuro saugyklos, kuro saugojimo aikštelės ir kt.). Įmonė nenuvertino ir turto, kuris dar bus naudojamas jos veikloje, pvz., automobilių, šiluminės elektrinės.

Kai ilgalaikis materialusis turtas, vadovaujantis LR Vyriausybės nutarimais, perleidžiamas kitai valstybės institucijai arba savivaldybei ar valstybės arba savivaldybės įmonei, atitinkamai sumažinamas savininko (įstatinis) kapitalas.

IAE savininko kapitalą 2009 m. gruodžio 31 d. sudarė 2,020 mlrd. Lt, 2008 m. gruodžio 31 d. – 2,030 mlrd. Lt, t. y. per metus jis sumažėjo 10 mln. Lt. Įmonė mažino savininko kapitalą, perduodama IAE ilgalaikio materialiojo turto dalį Visagino miesto Priešgaisrinei gelbėjimo tarnybai, VSAT Ignalinos rinktinei ir Visagino savivaldybei. 2010 m. įmonė investavo turtą į UAB „Visagino atominė elektrinė“. Kaip keitėsi įmonės kapitalas nuo 2005 m. iki 2010 m. liepos 1 d., nurodyta 2 priede.

Nors nuo 2010 m. sausio 1 d. IAE negamina elektros energijos ir negauna pajamų, tačiau įmonei už valstybės turto naudojimą patikėjimo teise taikomas⁷ 0,5 proc. mokesčio tarifas. Šis mokestis už 2010 m. sudarė 10,1 mln. Lt, o lėšos šioms išlaidoms kompensuoti įmonei buvo skirtos⁸ iš Specialiosios Ignalinos programos administravimo Lietuvoje (bendrojo finansavimo) lėšų, t. y. iš valstybės biudžeto, kurios vėl buvo sumokėtos į valstybės biudžetą.

Dėl įmonės savininko kapitalo mažinimo IAE 2009 m. kreipėsi⁹ į Energetikos ministeriją, kuri savo ruožtu su šiuo prašymu kreipėsi¹⁰ į Finansų ministeriją. Energetikos ministerijos nuomone, atsižvelgiant į tai, kad IAE sustabdyta vykdant Lietuvos tarptautinius įsipareigojimus ir įmonei patikėjimo teise perduotas valstybės turtas nenaudojamas uždirbti pajamoms, IAE reikėtų taikyti minėto mokesčio nulinį tarifą. Finansų ministerija parengė Mokesčio už valstybės turto naudojimą patikėjimo teise įstatymo projektą, kuriame siūloma IAE atleisti nuo šio mokesčio. Šis pakeitimas priimtas¹¹, jis įsigalios nuo 2011 m. sausio 1 d.

Jau sustabdžius I energijos bloką, IAE kreipėsi į Ūkio ministeriją, siūlydama¹² nuvertinti turtą, kuris toliau nebus naudojamas įmonės veikloje, ir sumažinti įmonės savininko kapitalą perkainota I bloko (389,9 mln. Lt) ir branduolinio kuro (apie 70 mln. Lt) verte arba atleisti įmonę nuo mokesčio už valstybės turto naudojimą. Ūkio ministerija informavo¹³ IAE, kad 2006 m. buvo parengusi LR valstybės įmonės Ignalinos atominės elektrinės ir po jos pertvarkymo veikiančios uždarnosios akcinės bendrovės atleidimo nuo mokesčių mokėjimo įstatymo projektą, kurį Seimas atmetė, norėdamas neiškreipti valstybės biudžeto formavimo principinių nuostatų ir LR mokesčių administravimo įstatymo nuostatų.

⁷ Lietuvos Respublikos mokesčio už valstybės turto naudojimą patikėjimo teise įstatymas, 2004-07-08 Nr. IX-2332.

⁸ Energetikos ministerijos ir valstybės įmonės Ignalinos atominės elektrinės 2010-06-18 sutartis Nr. 8-56/10.

⁹ VĮ Ignalinos atominės elektrinės 2009-04-03 raštas Nr. 10S-1572 (1.188.).

¹⁰ Energetikos ministerijos 2010-01-18 raštas Nr. (12.09-14)-3-102 „Dėl mokesčio už valstybės turto naudojimą patikėjimo teise“.

¹¹ Mokesčio už valstybės turto naudojimą patikėjimo teise įstatymo 3 ir 5 str. pakeitimo įstatymas, 2010-11-23 Nr. XI-1161.

¹² VĮ Ignalinos atominės elektrinės 2006–2007 m. laikotarpiu pateikti raštai Ūkio ministerijai.

¹³ Ūkio ministerijos 2007-07-19 raštas Nr. (25.14-41)-3-4707 „Dėl VĮ Ignalinos atominės pasiūlymų“.

Kaip matome, IAE vadovybė siūlė spręsti klausimą, susijusį su mokesčiu už valstybės turto naudojimą patikėjimo teise, tačiau reikiami teisės aktų pakeitimai nebuvo priimti.

Nors IAE priklausantis turtas negamina elektros energijos ir neuždirba pajamų, priėmus sprendimus dėl I ir II bloko sustabdymo, nebuvo priimti sprendimai dėl įmonės savininko kapitalo mažinimo ir dėl mokesčio už valstybės turto naudojimą, todėl įmonei už valstybės turto naudojimą patikėjimo teise buvo taikytas 0,5 proc. mokesčio tarifas.

3. IAE veikloje nereikalingo ir nenaudojamo turto valdymas

3.1. Nebaigti statyti objektai

Palyginus ilgalaikio materialiojo turto dalies – nebaigtos statybos 2008 m. ir 2009 m. duomenis nustatyta, kad per metus šis turtas nuo 26,1 mln. Lt padidėjo iki 408,7 mln. Lt, arba 16 kartų. Tokį turto padidėjimą lėmė vykdomas IAE uždarymo procesas. 2010 m. liepos 1 d. duomenimis, šio turto vertė buvo 454,5 mln. Lt, iš jų: IAE eksploatavimo nutraukimo projektų¹⁴ vertė sudarė 450,5 mln. Lt, o nereikalingų arba netinkamų naudoti objektų – 3,98 mln. Lt. Šiuos objektus sudarė 10 nepramoninės (vertė 1,71 mln. Lt) ir 8 pramoninės (vertė 2,27 mln. Lt) statybos objektai. Audito metu pagrindinį dėmesį skyrėme šiems objektams, kadangi įmonė nežada jų statybos užbaigti.

3.1.1. Nepramoniniai nebaigtos statybos objektai

Dar 2007 m. IAE kreipėsi į Ūkio ministeriją, prašydama pritarti devynių nebaigtos statybos objektų (hidroterapijos ir trijų miegamųjų korpusų prie Mokymo centro bei penkių gyvenamųjų namų Visagine) perdavimui Visagino m. savivaldybei (3 priedas). Kad pastatai nereikalingi, nusprendė IAE sudaryta Nereikalingo arba netinkamo naudoti turto įvertinimo komisija (2007-01-26 pasiūlymas Nr. 60 TĮK-1).

Ūkio ministerija pateikė atsakymą¹⁵: „ministerija elektrinės siūlymu parengė Vyriausybės nutarimo „Dėl nebaigtos statybos objektų, Visagino savivaldybėje, perdavimo“ projektą, tačiau jo derinimo metu paaiškėjo, kad minėti objektai gali būti reikalingi statant naują atominę elektrinę ir jų perdavimas yra sustabdomas iki tol, kol nebus suformuotas Seimo priimtame LR atominės elektrinės įstatyme minimas Nacionalinis investuotojas“.

Gavusi tokį atsakymą, IAE 2008 m. užkonservavo hidroterapijos ir miegamuosius korpusus, jų vertę padidindama atliktų darbų 71 tūkst. Lt kaina (gyvenamųjų namų statyba buvo užkonservuota anksčiau). Pažymėtina, kad minėti objektai Visagino savivaldybei taip ir liko neperduoti, o žinant

¹⁴ Šių projektų auditą Valstybės kontrolė atliko 2009 m.; valstybinio audito ataskaita „Lėšų Ignalinos atominės elektrinės uždarymui naudojimas“. 2009-11-20 Nr. VA-P-20-14-20.

¹⁵ Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos 2007-09-26 raštas Nr. (13.4-25)-3-6159 „Dėl nebaigtos statybos objektų Visagino savivaldybėje“.

pastatų statybos datą (1971–1991 m.), kyla abejonų, ar šis turtas dar bus kažkam reikalingas. Įmonės administracijos nuomone, užbaigti šių objektų statybą būtų ekonomiškai nenaudinga, todėl numatoma juos griauti, tačiau šiuo metu įmonė neturi tam lėšų.

Be minėtų objektų, yra apskaitomas dar vienas bendrabučio tipo gyvenamasis namas Visagine, kuris turėjo būti rekonstruotas. Dalis rekonstrukcijos darbų atlikta 1989–1990 m., tačiau rekonstrukcija taip ir liko neužbaigta, o pastatas nenaudojamas.

IAE prašymas jai nereikalingą turtą perduoti Visagino savivaldybei liko neįgyvendintas, nes dėl šio turto perdavimo nutarimas nepriimtas ir IAE valdo jai nereikalingą turtą.

3.1.2. Pramoniniai nebaigtos statybos objektai

Vienas pagrindinių pramoninės statybos objektų – tai III energijos blokas, kuris buvo statomas nuo 1979 iki 1991 metų. Vyriausybė 1993 m. nutarė¹⁶ neatnaujinti įmonės III bloko sustabdytos statybos ir leido įmonei parduoti nepanaudotus savo reikmėms ir nereikalingus III bloko įrenginius bei medžiagas.

Valstybės kontrolė dar 1999 m. nustatė, kad III blokas IAE buhalterinėje apskaitoje neužpajamuotas, nenustatyta jo vertė ir neįteisinta nuosavybė, todėl įpareigojo¹⁷ IAE atlikti šio bloko inventorizaciją ir jį įvertinti. Ši procedūra buvo atlikta¹⁸ tik 2002 m., III bloko pastatai buvo įvertinti 270 tūkst. Lt ir šia suma buvo padidintas įmonės įstatinis (savininko) kapitalas. Nekilnojamojo turto registre šie statiniai buvo įregistruoti 2003 m. vasario 18 d.

Visus III bloko išmontavimo darbus atliko pagrindinis rangovas – valstybės įmonė „Visagino statybininkai“, kuri buvo įsteigta¹⁹ 2002 m. perduodant IAE valstybei nuosavybės teise priklausantį turtą jai patikėjimo teise valdyti ir naudoti. Buvo nutarta, kad nuo nurodyto turto perdavimo dienos darbuotojų, dirbančių IAE statybos ir remonto ceche, darbo santykiai tęsiasi naujoje įmonėje, nes ji perima IAE nepagrindinės veiklos padalinio – statybos ir remonto cecho funkcijas. Be to, buvo leista, kad IAE 2003–2004 m. vykdytų viešąjį pirkimą iš vienintelio šaltinio – pirktų iš VĮ „Visagino statybininkai“ statybos ir remonto darbus.

Nurašyti III bloką kaip nereikalingą turtą Vyriausybė leido²⁰ 2004 m. Pagrindinė darbų sutartis buvo sudaryta 2004 m. liepos 16 d., sutarties galiojimo terminas – iki 2006 m. gruodžio 31 d., bendra sutarties suma 24,6 mln. Lt (be PVM). Rangovas įsipareigojo atlikti III bloko bei pagalbinių statinių išmontavimo ir gretimos teritorijos rekultivavimo darbus. Vėliau, 2005 m. ir 2008 m., buvo pasirašyti minėtos sutarties papildymai, pagal kuriuos galutinė sutarties suma sudarė 37,2 mln. Lt, t. y. pradinė sutarties kaina padidėjo 12,6 mln. Lt, arba 51 proc. Išmontavimo darbai baigti 2008 m., aktas apie

¹⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993-11-16 nutarimas Nr. 842.

¹⁷ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 1999-09-30 sprendimas Nr. 290-35.

¹⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-05-28 nutarimas Nr. 754.

¹⁹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-07-12 nutarimas Nr. 1124.

²⁰ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-05-19 nutarimas Nr. 602.

statinio nugriovimą pasirašytas 2010 m. rugsėjo 3 d. Šio bloko išmontavimo darbams 10 mln. Lt buvo skirta iš 2003 m. įmonės pelno, kitos lėšos gautos iš Eksploatavimo nutraukimo fondo.

2011 m. IAE yra numačiusi išardyti dar du objektus – 1990 m. pradėtos statyti panaudoto branduolinio kuro saugyklos polius ir buitinės kanalizacijos valymo statinių komplekso statinį. Šių objektų išardymui numatyta gauti 375 tūkst. Lt Eksploatavimo nutraukimo fondo lėšų. Kada bus nurašyti kiti likusieji penki objektai, kol kas nežinoma. Į klausimą, kodėl IAE vadovybė neinicijavo jai nereikalingų nebaigtos statybos objektų nugriovimo nuosavomis lėšomis iki 2010 m., gavome atsakymą, kad šiems darbams atlikti nebuvo numatytos lėšos elektros energijos pardavimo tarife.

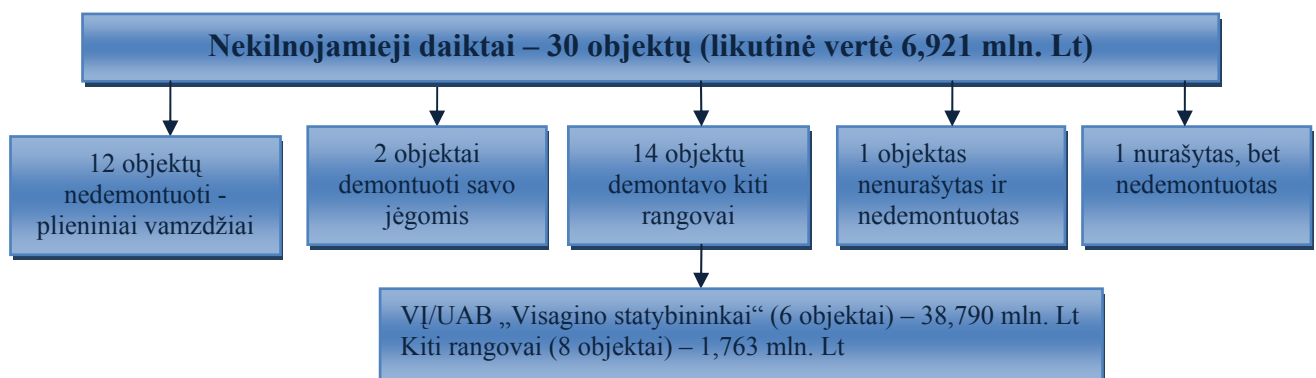
2010 m. liepos 1 d. duomenimis, IAE valdė jai nereikalingą arba netinkamą naudoti 3,98 mln. Lt vertės turtą, kuris įmonei nedavė ir ateityje neduos jokios ekonominės naudos, todėl toks valstybės turto valdymas yra neefektyvus.

3.1.3. Nekilnojamųjų daiktų nurašymas

Vadovaujantis Vyriausybės nutarimu „Dėl nekilnojamųjų daiktų nurašymo“²¹, leidžiančiu nurašyti III energijos bloką, IAE iš viso buvo leista nurašyti 30 pavadinimų pripažintų nereikalingais arba netinkamais naudoti nekilnojamųjų daiktų, kurių bendra likutinė vertė, 2004 m. gegužės 19 d. duomenimis, sudarė 6,9 mln. Lt. Būti atsakingu už nurašomų nekilnojamųjų daiktų išardymą ir likvidavimą Vyriausybė įgaliojo IAE buvusį generalinį direktorių.

Norėdami įsitikinti, kaip buvo vykdomas šis Vyriausybės nutarimas ir kiek IAE kainavo nurodytų daiktų išardymas ir likvidavimas, atlikome šių daiktų nurašymo analizę (7 pav.).

7 pav. Nekilnojamųjų daiktų išardymo ir likvidavimo schema

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal VĮ Ignalinos AE duomenis

Iš nurodytų 30 objektų 12 objektų (plieniniai vamzdžiai) nebuvo ardomi ir demontuojami, nes dalis vamzdžių sumontuota po žeme, todėl, IAE specialistų paskaičiavimais, demontavimo darbai brangiai kainuotų. Du objektus IAE išardė savo jėgomis, o 14 – samdyti rangovai. Daugiausia darbų atliko VĮ „Visagino statybininkai“. Vienas objektas dar neišardytas ir nenurašytas (likutinė vertė 5,5

²¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-05-19 nutarimas Nr. 602.

tūkst. Lt), nes įmonė neturi tam lėšų, o vienas objektas (sporto kompleksas) nurašytas, bet taip ir liko neišardytas.

Likviduojant nereikalingą turtą vienos medžiagos buvo išvežtos į statybos sąvartynus, o kitos perduotos į įmonės įrangos bazę. Liekamosios medžiagos sudarė 1,335 mln. Lt, iš jų: metalo laužas 1,194 mln. Lt, arba 89 proc. visų perduotų medžiagų.

Norėdami įsitikinti, ar nurašyti nekilnojamieji daiktai išardyti ir likviduoti, atlikome apžiūrą vietoje. Apžiūrėjus du objektus, kuriuos IAE išardė savo jėgomis, nustatyta, kad visi darbai atlikti, teritorijos apželdintos. Apžiūrėjus sporto ir sveikatingumo kompleksą, kuris IAE perduotas į balansą 1991 m., likutinė vertė buvo 47,6 tūkst. Lt, nustatyta, kad šis kompleksas liko neišardytas (baltų plytų, vieno aukšto pradėjęs irti pastatas). Kompleksas yra vaizdingoje vietoje prie ežero, tačiau dabar apleistas, nes žemė, ant kurios jis pastatytas, elektrinei nepriklauso.

Pažymėtina, kad pripažintų nereikalingais arba netinkamai naudoti nekilnojamųjų daiktų 6,9 mln. Lt vertės išardymo ir likvidavimo darbai IAE kainavo 40,6 mln. Lt (be PVM), iš kurių 37,2 mln. Lt – III bloko išardymo darbai.

Audito metu nustatyta, kad sporto ir sveikatingumo kompleksas neišardytas ir nelikviduotas, nors pagal 2004 m. gegužės 19 d. Vyriausybės nutarimą Nr. 602 „Dėl nekilnojamųjų daiktų nurašymo“ šie darbai turėjo būti įvykdyti, o atsakomybė už šių darbų įvykdymą buvo numatyta IAE buvusiam generaliniam direktoriui.

3.2. Gyvenamosios paskirties patalpos

2010 m. liepos 1 d. duomenimis, IAE priklauso 68 neprivatizuotos gyvenamosios patalpos Visagino mieste, iš kurių: 21 butas išnuomotas įmonės darbuotojams pagal eilę (buvę žinybiniai butai, šiuo metu tokio patalpų teisinio statuso nėra), 32 tarnybiniai butai išnuomoti įmonės darbuotojams ir 15 tarnybinių butų išnuomota VSAT Ignalinos AE apsaugos rinktinės pareigūnams (toliau – VSAT).

Įmonei priklausančių gyvenamųjų patalpų suteikimo darbuotojams pagrindas ir tvarka nenustatyti (Civilinio kodekso (toliau – CK) 6.577 str. 1 d.). Darbuotojų, kuriems gali būti suteiktos tarnybinės gyvenamosios patalpos, kategorijų sąrašas įmonės valdymo organo sprendimu nepatvirtintas (CK 6.618 str. 2 d.). Kaip paaiškino IAE atsakingas darbuotojas, tarnybiniai butai suteikiami generalinio direktoriaus sprendimu.

Dar 2006 m. valdyba pritarė²² IAE siūlymui 15 tarnybinių butų, kuriuose gyvena VSAT pareigūnai, perduoti Visagino m. savivaldybei, tačiau jų neperdavė nei 2007 m., nei 2008 m., nes tam prieštaravo Aplinkos ministerija. Jos nuomone, šios patalpos negali būti naudojamos savarankiškai

²² VĮ Ignalinos atominės elektrinės valdybos 2006-12-19 posėdžio protokolas Nr. 31-7.

savivaldybės funkcijai – savivaldybės socialinio būsto fondui sudaryti, kol jos bus reikalingos VSAT darbuotojams apgyvendinti (Vidaus reikalų ministerija atsisakė perimti šiuos butus).

2010 m. IAE administracija kreipėsi²³ į Visagino m. savivaldybę, prašydama perimti visus 68 butus. Visagino savivaldybės taryba sutiko²⁴ perimti šį ilgalaikį materialųjį turtą, kurio bendra likutinė vertė, 2010 m. rugsėjo 30 d. duomenimis, buvo 1,02 mln. Lt.

Audito metu buvo pateikti duomenys, kiek įmonė išleido nuosavų lėšų, remontuodama išnuomotas gyvenamąsias patalpas. Per 2006 m.–2010-07-31 laikotarpį įmonė savo lėšomis remontavo 13 butų už 275,6 tūkst. Lt. Pagrindinė lėšų dalis išleista butų kapitaliniam remontui, keičiantis nuomininkams. Tokia nuostata numatyta sudarytose tarnybinių gyvenamųjų patalpų tipinėse sutartyse. Už nuomojamus butus IAE gaudavo nuo 13 iki 14 tūkst. Lt metinių pajamų, t. y. už 2009 m. gavo 13,5 tūkst. Lt pajamų, už 2010 m. I pusmetį – 7,8 tūkst. Lt. Faktiškai per 2006 m.–2010-07-31 laikotarpį buvo gauta 62 tūkst. Lt pajamų.

Tarnybinių gyvenamųjų patalpų nuomos mokesčio dydis sutartyse su gyventojais nenustatytas (CK 6.580 str. 1 d.). Gyvenamojo ploto vieno kv. metro nuomos mokestis – 0,30 Lt per mėn. – nustatytas²⁵ 2003 m. sudarytoje sutartyje su VĮ „Visagino energija“. Kokiu pagrindu ir kaip nustatytas šis nuomos mokestis, IAE atsakingas darbuotojas nepaaiškino. Pažymėtina, kad nuo 2003 m. šis mokestis nebuvo perskaičiuotas. IAE, nustatydamą nuomos mokestį, nesivadovavo Vyriausybės nustatyta tvarka²⁶, nes į mokestį neįtraukė kaupiamųjų lėšų nuomojamoms gyvenamosioms patalpoms bei namo bendrosioms konstrukcijoms, nuolatinės techninės priežiūros ir administravimo išlaidų, nors nuomos sutartyse numatyta, kad nuomininkas buto nuomos mokesčius moka Vyriausybės nustatyta tvarka.

Audito metu, IAE generalinis direktorius 2010 m. gruodžio 17 d. įsakymu²⁷ nustatė nuo 2011 m. sausio 1 d. nuomos mokestį – 1 Lt 55 ct. už vieną kv. m. bendro ploto.

IAE, nuomodama gyvenamąsias patalpas savo ir VSAT rinktinės darbuotojams bei nustatydamą nuomos mokestį, nesivadovavo Vyriausybės 2001 m. balandžio 25 d. nutarimu Nr. 472 patvirtinto „Valstybės ir savivaldybių gyvenamųjų patalpų nuomos mokesčio apskaičiavimo tvarkos aprašo“ 2 p. reikalavimais. Įmonė jai patikėtą valstybės turtą (68 butus) naudoja neefektyviai ir neracionaliai, nes iš turto nuomos gaunamos pajamos nepadengia to turto eksploatavimo išlaidų.

²³ VĮ Ignalinos atominės elektrinės 2010-05-10 raštas ĮS-1984 (17.1).

²⁴ Visagino savivaldybės tarybos 2010-10-22 sprendimas Nr. TS-178.

²⁵ Butų nuomos mokesčių paskaičiavimo ir pervedimo sutartis, 2003-03-21 Nr. 10 Sp-490-13.7.

²⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-04-25 nutarimu Nr. 472 patvirtintas „Valstybės ir savivaldybių gyvenamųjų patalpų nuomos mokesčio apskaičiavimo tvarkos aprašas“.

²⁷ VĮ Ignalinos atominės elektrinės generalinio direktoriaus 2010-12-17 įsakymas Nr. VĮS-811.

3.3. Sukauptos nereikalingos ir nenaudojamos atsargos

IAE centrinė inventorizacijos komisija 2009 m. gruodžio mėnesį konstatavo, kad įmonės centriniuose ir cechų sandėliuose yra susikaupę morališkai ir fiziškai pasenusių, taip pat įmonei nereikalingų materialinių vertybių iš viso už 12,2 mln. Lt. Ryšium su įmonės II bloko sustabdymu ir elektros gamybos nutraukimu komisija nusprendė įpareigoti direkcijų ir tarnybų vadovus peržiūrėti trumpalaikio turto sąrašus, įvertinti tolesnį atsargų naudojimą įmonėje ir iki 2009 m. gruodžio 28 d. pateikti nereikalingo arba netinkamo toliau naudoti turto sąrašus.

IAE buhalterijai iki 2009 m. gruodžio 28 d. buvo pateikti nereikalingo arba netinkamo toliau naudoti turto už 60,1 mln. Lt sąrašai, kuriuose nurodyta, kad šio turto likvidacinė (galima realizacinė) kaina 0,2 mln. Lt, todėl sąnaudomis iš viso pripažinta 59,9 mln. Lt.

Šios atsargos, paskirstytos pagal atsargų grupes, nurodytos 1 lentelėje.

1 lentelė. IAE atsargų, 2009 m. pripažintų nereikalingomis, paskirstymas pagal pavadinimų skaičių ir jų sumas

Pavadinimų skaičius, vnt.	Sumos reikšmė	Bendra suma, tūkst. Lt)	Procentai pagal pavadinimų skaičių	Procentai pagal bendras sumas
14	suma viršija 500 tūkst. Lt	14 493	2	24
71	nuo 100 iki 500 tūkst. Lt	14 847	7	25
114	nuo 50 iki 100 tūkst. Lt	7 676	11	13
805	iki 50 tūkst. Lt.	23 054	80	38
1004	Iš viso	60 069	100	100

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal VĮ Ignalinos AE duomenis

Didžioji dalis šių atsargų įmonėje susikaupė dar iki IAE eksploatavimo nutraukimo proceso pradžios ir jas, paskirstytas pagal įsigijimo datas, pateikiame 2 lentelėje. Daugiau kaip du trečdaliai nereikalingomis pripažintų materialinių vertybių buvo sukaupta iki 1999 m., todėl daugumos jų vertė yra keli centai ar keli litai.

2 lentelė. IAE atsargų, 2009 m. pripažintų nereikalingomis, paskirstymas pagal įsigijimo datas

Pirkimo data	Suma, tūkst. Lt	Procentai
iki 1999 m.	43 024	71
1999 m.	4 861	8
2002 m.	995	2
2003 m., 2004 m.	5 249	9
2005 m.	1 129	2
2006 m.	600	1
2007 m., 2008 m.	2 421	4
2009 m.	1 790	3
Iš viso	60 069	100

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal VĮ Ignalinos AE duomenis

Prieš sustabdant II elektrinės bloką, 2009 m. dar buvo įsigyta materialinių vertybių, kurių dalis įmonės reikmėms taip ir liko nepanaudotos ir 2009 m. pabaigoje buvo pripažintos nereikalingomis, pvz., 29 detektoriai po 62 tūkst. Lt už 1,8 mln. Lt. Iš esmės šios lėšos buvo išaldytos. IAE aiškinimu,

tai atsitiko todėl, kad 2009 m. birželį įvykus neplaniniam II bloko sustojimui, kuris truko apie mėnesį, nebuvo atliktas planuotas detektorių keitimas.

Pažymėtina, kad kai kurios nereikalingos atsargos apskaitomos kur kas mažesnėmis kainomis, nei jų metalo laužas, todėl nereikalingų materialinių vertybių suma galėtų būti didesnė.

Pavyzdys

Nereikalingos ir nenaudojamos materialinės vertybės, tokios kaip varinis vamzdelis, varinis strypas, varinė šyna, įmonės apskaitoje įvertintos po 0,02 Lt už kilogramą, varinis lakštas po 0,03 Lt, varinė folija po 0,04 Lt, tuo tarpu vario laužo vidutinė supirkimo kaina 12–14 Lt už kilogramą.

Mūsų nuomone, siekdama gauti galimai didesnę ekonominę naudą, kai bus organizuojami šių materialinių vertybių aukcionai, IAE vadovybė turėtų atkreipti dėmesį į tai, kad minėtų materialinių vertybių kainos neturėtų būti nustatytos mažesnės negu žaliavų, iš kurių jos pagamintos.

Pažymėtina, kad vadovaujantis Elektrinių eksploatavimo taisyklėmis²⁸ įmonėje yra patvirtintas būtinas materialinių vertybių rezervas, kuris 2009 m. sudarė 51,2 mln. Lt ir iki 2010 m. liepos 1 d. nebuvo keičiamas. Dalis šį rezervą sudarančio turto 2009 m. pabaigoje buvo pripažintas nereikalingu įmonės veiklai, nors naujos apimties būtinas materialinių vertybių rezervas (22,8 mln. Lt) patvirtintas tik 2010 m. liepos 1 d. Taigi buvo atsiradusi rizika, kad būtinojo rezervo materialinės vertybės galėjo būti realizuotos.

Palaipsniui uždarant IAE, mažės būtinas materialinių vertybių rezervas ir atsiras vis naujų nereikalingų IAE veiklai materialinių vertybių. Audito metu iki 2010 m. liepos 1 d. susikaupusios nereikalingos materialinės vertybės nebuvo realizuotos.

2009 metais pripažintos kaip nereikalingos ir nenaudojamos atsargos, kurių įsigijimo vertė 60,1 mln. Lt, nerealizuotos ir laikomos sandėliuose. Realizavus šias atsargas, gautos pajamos galėtų būti naudojamos įmonės veiklai finansuoti eksploatavimo nutraukimo laikotarpiu.

3.3.1. Atsargų (nepanaudoto branduolinio kuro) susidarymo priežastys

IAE 2008 m. pabaigoje branduolinio kuro atsargų, įskaitant kuro atsargas branduoliniuose reaktoriuose, buvo už 433,9 mln. Lt. 2009 m. pabaigoje buvo 74 nepanaudoto branduolinio kuro kasetės, kurių vertė 47,8 mln. Lt.

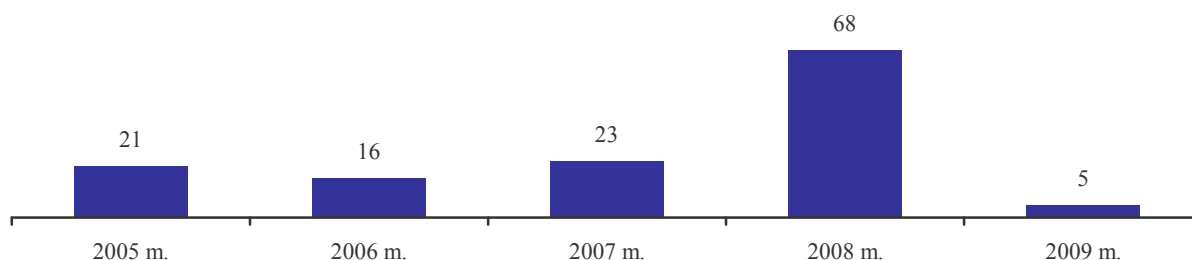
Branduolinio kuro panaudojimo procesas yra labai sudėtingas, o per metus panaudotų kasečių kiekis kinta ir priklauso nuo daugelio technologinių parametru, todėl tiksliai apskaičiuoti reikiamą branduolinio kuro kasečių skaičių yra labai sudėtinga. Sustabdžius I bloką, buvo pradėtas branduolinio kuro taupymo procesas, kai I bloke naudotos branduolinio kuro kasetės buvo perkeltos į II bloką. Taigi

²⁸Patvirtintų Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2001-12-21 įsakymu Nr. 389 „Dėl elektrinių ir elektros tinklų eksploatavimo taisyklių patvirtinimo“ 82 p.

per 2006 m. lapkričio–2010 m. sausio mėnesio laikotarpį buvo panaudotos 999 jau I bloke naudotos ir 909 naujos branduolinio kuro kasetės.

Nepaisant to, kad tiksliai paskaičiuoti branduolinio kuro kasečių poreikį yra sudėtinga, o jas užsakyti reikia prieš metus, nuo 2007 m. šis poreikis buvo skaičiuojamas turint tikslą, kad susidarytų kuo mažesnės nepanaudoto branduolinio kuro atsargos. Skaičiavimai buvo atliekami naudojant buvusios situacijos duomenis – modeliuojant ateities poreikius. Pagrindiniai parametrai, nuo kurių priklausydavo reikiamų kasečių skaičius, yra branduolinio kuro įsodrinimas uranu, kuris svyruoja nuo 2 iki 2,8 proc. (skirtingo įsodrinimo kuras dega nevienodai), garų reaktyvumo koeficientas, kuris turi būti $0,75 < \alpha_{\Phi} \leq 0,8 \beta_{\Phi}$, (neatitikus šio parametro privaloma į reaktorių iš eilės įkrauti 30 naujų kasečių), nehermetiškų kasečių skaičius (apie tai sužinoma naudojimo metu).

8 pav. Nustatytas nehermetiškų kasečių skaičius, vnt.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal VĮ Ignalinos AE duomenis

Kaip matyti iš 8 pav., 2008 m. nehermetiškų kasečių dėl susikaupusių ant jų nuosėdų buvo gerokai daugiau nei ankstesniais metais, todėl 2008 m. rugpjūčio – rugsėjo mėnesiais reaktoriaus remonto metu buvo atlikta kuro kasečių praplovimo programa, kuri davė teigiamą rezultatą, tačiau numatyti tokio staigaus nehermetiškų kasečių skaičiaus sumažėjimo 2009 m. nebuvo galima.

Dar vienas parametras, nuo kurio priklauso branduolinių kasečių sunaudojimas, yra energijos išdirbio rodiklis, kuris nustato kasetės darbo resursą. Kasetei esant vidinėje reaktoriaus aktyviosios zonos dalyje, šis resursas išnaudojamas greičiau, nei jai esant išorinėje dalyje, todėl IAE vadovybė nurodė pasinaudoti šiuo faktoriumi, siekiant taupyti nepanaudotą branduolinį kurą.

IAE vadovybė ėmėsi priemonių iš anksto numatyti ir apskaičiuoti branduolinio kuro kasečių poreikį, tačiau dėl technologinių procesų specifikos ir susiklosčiusių aplinkybių, iš kurių didžiausią įtaką turėjo sumažėjęs nehermetiškų kasečių skaičius, 2009 metais, galutinai sustabdžius II bloką, liko 74 vnt. nepanaudoto branduolinio kuro kasečių, kurių bendra vertė 47,8 mln. Lt. Šios branduolinio kuro atsargos gali būti realizuotos.

4. Turto (piniginių lėšų) valdymas, įsigyjant ilgalaikį turta, prekes ir paslaugas

4.1. Ilgalaikio turto (medicininės įrangos) įsigijimas

Vertindami ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo atitiktį įmonės veiklos tikslams, nagrinėjome medicininės įrangos įsigijimą 2007–2009 m. laikotarpiu.

IAE medicininę įrangą įsigijo motyvuodama tuo, kad būtina atlikti kokybišką IAE darbuotojų privalomąjį sveikatos tikrinimą. Per minėtą laikotarpį IAE įsigijo šio turto už 6,4 mln. Lt. Kadangi IAE darbuotojų privalomąjį sveikatos tikrinimą atlieka sveikatos priežiūros įstaigos, medicininę įrangą, kurios vertė 4,3 mln. Lt (arba 67,7 proc. visos įsigytos įrangos) IAE perdavė Visagino savivaldybei,²⁹ kuri yra VšĮ „Visagino ligoninė“ steigėja.

Audito metu vertinome, ar Visagino savivaldybei perduota medicininė įranga buvo reikalinga IAE reikmėms, ar ji įsigyta konkurso būdu ir naudojama pagal paskirtį, ar lėšos, skirtos medicininei įrangai įsigyti ir išlaikyti, buvo naudojamos efektyviai.

4.1.1. Medicininės įrangos poreikio nustatymas

Medicininei įrangai įsigyti skirtą sumą kiekvieniems metams tvirtina IAE valdyba. Planuodama išlaidas medicininei įrangai įsigyti, IAE Personalo direkcijos sveikatos priežiūros skyrius pateikdavo šios įrangos pirkimo poreikį, nuroydamas vienintelį motyvą – būtinybę užtikrinti IAE darbuotojų privalomosios sveikatos priežiūros kokybę. Prašomos įsigyti įrangos poreikis pateiktas 4 priede.

Norime pastebėti, kad poreikis įsigyti medicininę įrangą nebūdavo pagrįstas išsamia darbuotojų sergamumo analize, todėl į planuojamos įsigyti įrangos sąrašą patekdavo ir ne su IAE darbuotojų privaloma sveikatos priežiūra susijusi įranga.

Pavyzdys

Hemodializės aparatas naudojamas kraujo išvalymui ligoniams, laukiantiems inkstų persodinimo ir sergantiems inkstų funkcijos nepakankamumo terminė stadija.

Brangiausias pirkinys, kurio vertė 3,6 mln. Lt (56,3 proc. visos 2007–2009 metais įsigytos medicininės įrangos vertės), – rentgeno kompiuterinis tomografas planuojamos įsigyti medicininės įrangos sąrašė net nebuvo nurodytas.

Dėl šio tomografo įsigijimo į įmonę su prašymu kreipėsi VšĮ „Visagino ligoninė.“ IAE generalinis direktorius šią įrangą leido pirkti 2007-03-26 įvykusiame administracijos vadovybės posėdyje. Pažymėtina, kad dėl leidimo įsigyti tomografą įmonė į Ūkio ministeriją kreipėsi 2007-03-19, tačiau pritarimo pirkti tomografą nei IAE, nei ministerija mums nepateikė. Buvusio generalinio direktoriaus teigimu, šis klausimas buvo svarstomas ir valdybos posėdyje, tačiau į posėdžio protokolą

²⁹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009-07-01 nutarimas Nr. 718 „Dėl ilgalaikio materialaus turto perdavimo.“

kažkodėl nebuvo įtrauktas, nors visi pirkimai, viršijantys 1 mln. Lt, privalo būti tvirtinami valdybos. Audito metu nustatyta, kad IAE valdyba klausimo dėl šio sandorio nesvarstė.

Nors IAE valdyba nepriėmė sprendimo dėl rentgeno kompiuterinio tomografo įsigijimo, buvęs generalinis direktorius sudarė sutartį dėl šios įrangos, kurios vertė 3,6 mln. Lt, pirkimo.

4.1.2. Medicininės įrangos pirkimo konkursai

Medicininės įrangos pirkimai buvo vykdomi skirtingais viešųjų pirkimų būdais – atvirojo konkurso, supaprastinto atvirojo konkurso, mažos vertės pirkimo. Toliau ataskaitoje pateikiame analizę pagal šiuos pirkimo būdus.

Atvirojo konkurso būdu įsigyta medicininė įranga

3 lentelėje pateikta medicininė įranga, kuri buvo perkama atvirojo konkurso būdu.

3 lentelė. Pasiūlymų, teiktų iki 2007-11-07, palyginimas (tiekėjams suteikti simboliniai pavadinimai: Nr. 1, Nr. 2 ir kt.)

Pavadinimas	Mat. vnt.	Kiekis	Tiekėjas, kaina tūkst. Lt					
			Nr. 1	Nr. 2	Nr. 3	Nr. 4	Nr. 5	Nr. 6
Rentgeno kompiuterinis tomografas	kompl.	1	-	-	-	3 700 ³⁰	-	3 610
Hemodializės aparatas	vnt.	1	-	-	-	-	91,7	-
3-6-12 kanalų elektrokardiografas	kompl.	1	14,3	-	-	-	-	-
Imunocheminių tyrimų analizatorius	vnt.	1	59,9 ³¹	96	-	-	-	-
Paciento gyvybinių funkcijų monitorius	vnt.	1	51,7	-	-	-	-	-
Ginekologijos kabineto įranga	kompl.	1	-	-	94,1	-	-	-
Urofluometro aparatas	vnt.	1	14	-	-	-	-	-
Automatinis išorinis defibriliatorius	vnt.	3	-	-	-	-	-	-
Gaivinimo deguonimi įranga	vnt.	4	-	-	-	-	-	-
Elektrokardiografas	vnt.	1	-	-	-	-	-	-
Mikrobangų terapijos aparatas	vnt.	1	16,3	-	-	-	-	-
Elektroterapijos aparatas	vnt.	1	15,4	-	-	-	-	-

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal VĮ Ignalinos AE duomenis

Kaip matyti iš 3 lentelės, praktiškai visa medicininė įranga buvo įsigyta esant vieninteliui pasiūlymui. Svarbu pažymėti, kad siekiant įsigyti rentgeno kompiuterinį tomografa ir imunocheminių tyrimų analizatorių faktiškai buvo renkamasi ne iš dviejų pasiūlymų, o iš vienintelio.

Rentgeno kompiuterinio tomografo pirkimas

Tiekėjo Nr. 4 pasiūlymas dėl rentgeno kompiuterinio tomografo neatitiko techninių sąlygų, todėl ši brangi įranga buvo nupirktą iš tiekėjo Nr. 6 už 3,6 mln. Lt, be konkurencijos.

Imunocheminių tyrimų analizatoriaus pirkimas

Pasibaigus konkurso pasiūlymų teikimo terminui tiekėjas Nr. 1 atsisakė pristatyti šią įrangą už 59,9 tūkst. Lt ir pasiūlė 163 tūkst. Lt, arba 171,95 proc., didesnę kainą. IAE atmetė pasiūlymą, nes šis tiekėjas neužtikrino pasiūlymo galiojimo, nors pagal pirkimo sąlygas jis privalėjo galioti iki

³⁰ Neatitiko techninių sąlygų.

³¹ Tiekėjas Nr. 1 atsisakė imunocheminių tyrimų analizatorių pateikti už pasiūlytą kainą.

2008 m. sausio 3 d. Kadangi tiekėjas Nr. 1 atsisakė pateikti prekę už seną kainą, IAE pirkimų komisija nusprendė, kad šios pozicijos laimėtoju tapo tiekėjas Nr. 2, pasiūlęs 96 tūkst. Lt kainą.

Susidarius tokiai situacijai, IAE privalėjo pareikalauti atviro konkurso sąlygų 5.1.1. punkte numatyto užstato – 1 proc., arba 599 Lt, nuo pasiūlytos ir atsisakytos pateikti 59,9 tūkst. Lt prekių vertės užtikrinimo garantijos, tačiau to nepadarė.

Atvirojo konkurso sąlygų 5.1.1. punkte numatyto 1 proc. pasiūlymo užtikrinimo garantija nedrausmina konkurse dalyvaujančių tiekėjų, todėl prekės gali būti įsigyjamoms ne pačiomis palankiausiomis sąlygomis.

Supaprastinto atvirojo konkurso būdu įsigyta medicininė įranga

4 lentelė. Konkurso kainų palyginimas

Pavadinimas	Kiekis, vnt.	Tiekėjas, kaina tūkst. Lt	
		Įmonė	Personalinė įmonė
Otolaringologo darbo vietos įranga	1	92,3	-
Monitorius „CLM III TQA 195“	2	-	76,7

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal VĮ Ignalinos AE duomenis

Otolaringologo darbo vietos įranga ir monitorius „CLM III TQA 195“ buvo perkami supaprastinto atvirojo konkurso būdu. Kaip matyti iš 4 lentelės, konkursuose įmonės pateikė po vieną pasiūlymą, todėl IAE neturėjo galimybės rinktis geriausio pasiūlymo, ir medicininė įranga buvo įsigyjama tiekėjo nurodytomis kainomis.

Mažos vertės pirkimo būdu įsigyta medicininė įranga

Vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymo 11 str., hemodializės procedūros stebėjimo monitorius (4 priedas, 22 pozicija) buvo perkamas mažos vertės pirkimo būdu (iki Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimo 2008-07-17, kuris įsigaliojo 2008-09-15, šis pirkimo būdas vadinosi įprastine komercine praktika). Šios įrangos techninius reikalavimus IAE išsiuntė trims galimiems tiekėjams, tačiau tik iš vienintelio buvo gautas konkretus pasiūlymas su nurodyta kaina. Su pastaruoju tiekėju IAE sudarė įrangos įsigijimo sutartį.

Atvirojo konkurso, supaprastinto atvirojo ir mažos vertės pirkimo būdais įsigyta medicininė įranga buvo piršta iš vienintelių pasiūlymus pateikusių tiekėjų, t. y. atskiras pozicijas pasiūlė skirtingose konkurse dalyvavusios įmonės, nekonkuruodamos tarpusavyje.

4.1.3. Medicininės įrangos panaudojimas

Audito metu nustatyta, kad dalis medicininės įrangos, kurios įsigijimo vertė 5 mln. Lt, nebuvo naudojama IAE darbuotojų privalomajam sveikatos tikrinimui (5 priedas). Vėl „Visagino ligoninė“ vyriausiojo gydytojo teigimu, dalis šios įrangos naudojama visiems ligoninės pacientams gydyti.

Rentgeno kompiuterinį tomografą, kurio vertė 3,6 mln. Lt, IAE nupirko 2007 m. pabaigoje, tačiau iki 2009 m. jis nebuvo panaudotas, o buvo sandėliuojamas IAE įrangos bazėje. Tai rodo, kad įrangos būtinumas buvo nepagrįstas ir lėšos panaudotos neefektyviai.

Kaip mums paaiškino VšĮ „Visagino ligoninė“ vyriausiasis gydytojas ir IAE darbuotojai, tokia situacija, kai brangi medicininė įranga nebuvo naudojama beveik dvejus metus, susiklostė dėl to, kad neatlikus patalpų remonto negalima buvo naudoti šios technikos pagal paskirtį.

Nors medicininės įrangos pirkimo poreikis buvo grindžiamas IAE darbuotojų privalomuoju medicininės apžiūros kokybės užtikrinimu, tačiau didžioji jos dalis nebuvo naudojama šiam tikslui.

IAE dėl nupirktos ir VšĮ „Visagino ligoninė“ perduotos naudoti medicininės įrangos su pastarąja pasirašė valstybės valdomo turto panaudos sutartį. Pagal šią sutartį panaudos davėjas – IAE, panaudos gavėjui – VšĮ „Visagino ligoninė“ perduoda laikinai neatlygintinai valdyti ir naudotis patikėjimo teise medicininę aparatūrą.

Norime pažymėti, kad sudarydama panaudos sutartį IAE nesivadovavo Civilinio kodekso 6.636 str., kuriame nurodyta panaudos gavėjo pareiga savo sąskaita daryti kapitalinį ir einamąjį remontą, ir Vyriausybės nutarimu³² patvirtinto Valstybės turto perdavimo panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai valdyti ir naudotis tvarkos aprašo (toliau – aprašas) pirmame jo priede nustatyta sutarties forma, todėl sutartyje nenumatė panaudos gavėjo pareigos savo sąskaita daryti jam perduoto turto einamąjį ir kapitalinį remontą. IAE pasirašė medicininės aparatūros techninio aptarnavimo ir remonto sutartis, o pagal gautas sąskaitas faktūras jas apmokėdavo. Orientacinės sutarties sumos ir sumokėtos sumos pagal gautas sąskaitas faktūras pateiktos 5 lentelėje.

5 lentelė. Medicininės aparatūros techninio aptarnavimo ir remonto sutartyse numatytos orientacinės sumos ir pagal pateiktas sąskaitas faktūras sumokėtos sumos

Eil. Nr.	Sutarties numeris	Sutarties sudarymo data	Orientacinė sutarties suma, tūkst. Lt	Sumokėta suma pagal gautą sąskaitą faktūrą, tūkst. Lt
1.	10Sp-669-(13.7)	2007-07-09	1,8	45,1
2.	10Sp-784-(13.7)	2007-08-16	2,6	198,7
3.	10Sp-994-(13.7)	2008-01-03	8,3	30,8
4.	10Sp-4-(13.7)	2008-01-23	3,4	Pakeista 2008-01-23 sutartimi
5.	10Sp-4-(13.7)	2008-01-23	3,4	30,8
6.	10Sp-4-(13.7)	2009-01-05	14,0	49,5
		Iš viso	30,3	354,9

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal VĮ Ignalinos AE duomenis

Matome, kad faktiškai sumokėtos sumos buvo kur kas didesnės nei orientacinės. Jei orientacinė suma buvo 30,3 tūkst. Lt, tai pagal pateiktas sąskaitas faktūras ji buvo daugiau nei 10 kartų didesnė ir sudarė 355 tūkst. Lt. Šis skirtumas susidarydavo po medicininės įrangos techninės apžiūros, tiksliai nustačius reikiamų atsarginių dalių poreikį. Visos medicininės įrangos techninio aptarnavimo ir remonto sutartys buvo pasirašytos su įrangos tiekėjais, neskelbiant konkurso šioms paslaugoms įsigyti.

IAE sudarė valstybei priklausančio turto panaudos sutartį, nesivadovaudama Civilinio kodekso 6.636 str. ir Vyriausybės 2002-12-03 nutarimu Nr. 1890 patvirtintu Valstybės turto perdavimo panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai valdyti ir naudotis tvarkos aprašu,

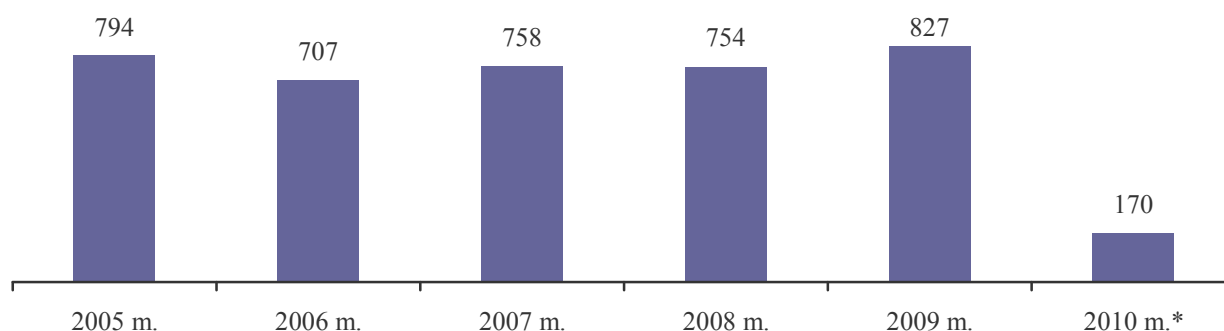
³² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-12-03 nutarimas Nr. 1890.

todėl nenurodė panaudos gavėjo pareigos atlikti einamąjį ir kapitalinį remontą. Už panaudos pagrindais perduoto turto remontą 2007–2009 m. laikotarpiu IAE nepagrįstai sumokėjo 355 tūkst. Lt, nes medicininės įrangos priežiūrą ir remontą privalėjo atlikti VšĮ „Visagino ligoninė.“

4.2. Elektros energijos įsigijimas 2010 metams

2009 m. gruodžio 31 d. galutinai sustabdžius II energijos bloką, IAE tapo viena didžiausių elektros energijos vartotojų šalyje (9 pav. nurodyta, kiek elektros energijos IAE sunaudojo savo reikmėms).

9 pav. IAE sunaudota elektros energija 2005–2010 m., mln. kWh

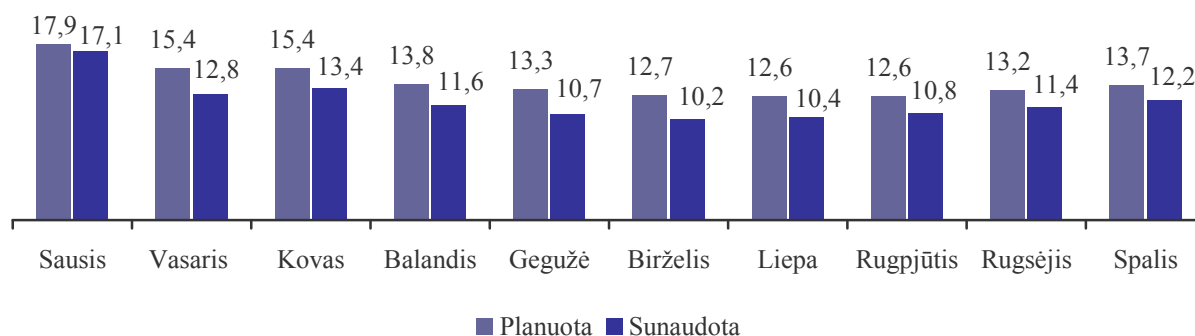

*2010 m. prognozė

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal VĮ Ignalinos AE duomenis

Kaip matyti 9 pav., kol dirbo II energijos blokas, elektros energijos suvartojimas savo reikmėms buvo gerokai didesnis, nei galutinai jį sustabdžius. 2010 m. buvo numatyta, kad IAE savo reikmėms sunaudos apie 170 mln. kWh elektros energijos. 10 pav. pateikiame 2010 m. planuotą ir faktiškai sunaudotą elektros energijos kiekį IAE reikmėms kas mėnesį.

10 pav. IAE planuotas ir faktiškai sunaudotas elektros energijos kiekis 2010 m., mln. kWh

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal VĮ Ignalinos AE duomenis

Iš 10 pav. matyti, kad per dešimt šių metų mėnesių IAE sunaudojo 120,6 mln. kWh elektros energijos, taigi prognozuotas poreikis greičiausiai nebus viršytas.

Elektros energijos pirkimas yra finansuojamas Ignalinos programos (IP) projekto Nr. UTS.10.01 (komunalinės paslaugos) lėšomis, kurias administruoja VšĮ Centrinė projektų valdymo agentūra (CPVA), todėl visi pirkimai turi būti suderinti su programos administratoriumi.

EK sprendimas leisti pirkti komunalines paslaugas (elektros energiją) buvo priimtas 2009 m. spalio 12 d., o finansavimo sutartis pasirašyta 2009 m. gruodžio 22 d. Be to, vykdant Elektros rinkos liberalizavimą pagal Lietuvos elektros rinkos plėtros planą, elektros energijos vartotojai laisvai pasirinkti elektros energijos tiekėją galėjo tik nuo 2010 m. sausio 1 d. Dėl šių priežasčių pirkimas buvo skaidomas į dvi dalis:

- 2010 m. I ketvirčiui neskelbiamų derybų būdu;
- likusiam 2010 m. laikotarpiui – skelbiant atvirą tarptautinį konkursą.

Pažymėtina, kad neskelbiamų derybų būdas buvo pasirinktas todėl, kad pirkimą reikėjo atlikti skubiai, nuperkant elektros energijos kiekį, reikalingą IAE veiklai užtikrinti. Kitais pirkimo būdais Viešųjų pirkimų įstatyme numatytais terminais atlikti pirkimo buvo neįmanoma. Be to, elektrinė neturėjo CPVA leidimo, nes nebuvo pasirašyta projekto Nr. UTS.10.01 finansavimo sutartis.

Elektros energijos pirkimas 2010 m. I ketvirčiui

Šiam laikotarpiui reikalingo 64,3 mln. kWh elektros energijos kiekio pirkimui IAE Viešųjų pirkimų komisija pasirinko neskelbiamų derybų pirkimo būdą. Buvo pakviesti visi 31 nepriklausomą elektros energijos tiekėjų licenciją turintys fiziniai ir juridiniai asmenys, iš kurių pasiūlymus pateikė tik 4 tiekėjai (6 lentelė).

6 lentelė. Įmonių pateikti pasiūlymai, Lt už kWh

Tiekėjas	Kaina (fiksotas įkainis po 1 etapo)			Kaina (fiksotas įkainis po 2 etapo)		
	Kaina	PVM	Kaina su PVM	Kaina	PVM	Kaina su PVM
Nr. 1	0,18	0,0378	0,2178	nepateikė	nepateikė	nepateikė
Nr. 2	0,1443	0,0303	0,1746	0,1429	0,0300	0,1729
Nr. 3	0,151	0,03171	0,18271	0,1510	0,03171	0,18271
Nr. 4	0,1535	0,0322	0,1857	0,1518	0,0319	0,1837

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal VĮ Ignalinos AE duomenis

Visos pasiūlymus pateikusios įmonės atitiko kvalifikacinius reikalavimus, o kainos svyravo nuo 14,43 ct iki 18,00 ct už 1 kWh be PVM. Konkursą laimėjo tiekėjas Nr. 2, nes jo pasiūlyta kaina buvo žemiausia ir atitiko kitus reikalavimus.

Elektros energijos pirkimas 2010 m. II–IV ketvirčiui

Elektros energiją 2010 m. II–IV ketvirčiams IAE pirkė atviro konkurso būdu,³³ buvo planuojama įsigyti 103,1 mln. kWh elektros energijos.

Nors nuo 2010 m. sausio 1 d. jau veikė elektros rinka, pasiūlymą parduoti elektros energiją IAE gavo tik iš vieno tiekėjo. Jį pateikė jau anksčiau konkurse dalyvavęs tiekėjas Nr. 4, kuris pasiūlė

³³ Apie skelbiamą konkursą buvo pranešta „Valstybės žinių“ priede, ES oficialiajame leidinyje (TED) ir Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje.

15,18 ct už 1 kWh be PVM kainą. Ši kaina, perkant elektros energiją I ketvirčiui, buvo trečia iš keturių gautų pasiūlymų ir 0,89 ct didesnė nei ankstesniojo konkurso nugalėtojo kaina. IAE, atlikusi tiekėjo Nr. 4 pasiūlymo finansinį įvertinimą, nustatė, kad jis neviršija projekte Nr. UTS.10.01 numatyto 14,9 mln. eurų arba 51,5 mln. Lt finansavimo (preliminariai už kWh buvo paskaičiuota po 32 ct). Sutaupytos šio projekto lėšos buvo perskirstytos ir panaudotos kitoms IP priemonėms.

Manome, jei IAE būtų gavusi daugiau nei vieną pasiūlymą, jai reikalingą elektros energijos kiekį būtų nupirkusi mažesne kaina.

Pažymėtina, kad perkant elektros energiją metams, ją buvo galima įsigyti pigiau, tačiau liberalizavus elektros rinką buvo tikėtasi, kad konkurse dalyvaus daugiau tiekėjų, siūlančių dar žemesnes kainas. Faktiškai šios prognozės nepasitvirtino.

IAE elektros energijos pirkimai rodo, kad, nors ir pradėjus veikti elektros rinkai, realiai įmonė elektros energiją pirko iš vienintelio tiekėjo ir mokėjo 0,89 ct už 1 kWh brangiau, nei pirkdama elektros energiją 2010 m. I ketvirčiui, kai buvo gauta daugiau pasiūlymų.

4.3. VSAT rinktinės fizinės apsaugos paslaugos įsigijimas

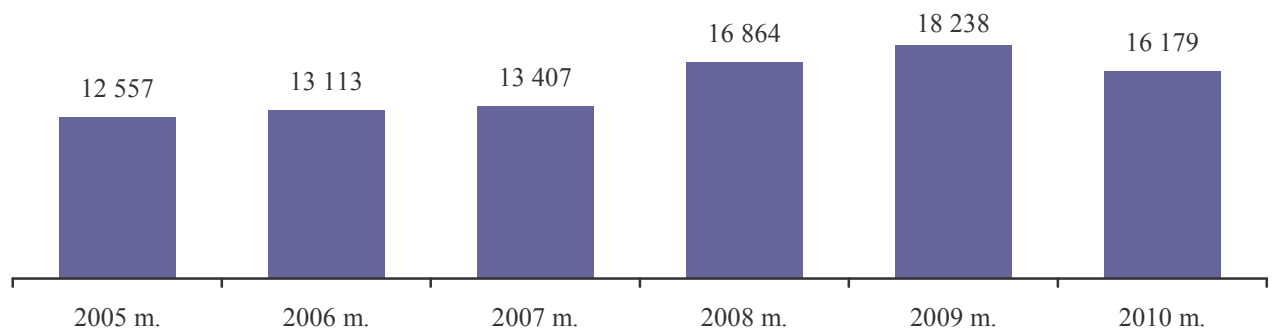
Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie LR vidaus reikalų ministerijos Ignalinos atominės elektrinės apsaugos rinktinė (toliau – VSAT rinktinė arba rinktinė) yra tarnybos struktūrinis padalinys, kurio paskirtis – vykdyti ir užtikrinti IAE ir gabenamų per valstybės teritoriją branduolinių medžiagų fizinę apsaugą. VSAT rinktinės finansavimo šaltinis – valstybės biudžeto Specialioji Ignalinos atominės elektrinės apsaugos ir kitų paslaugų teikimo programa (toliau – Programa). Vykdydama šią Programą, rinktinė teikia paslaugas ir uždirba pajamas, kurias naudoja savo įstaigos išlaidoms apmokėti ir kitiems poreikiams dengti.

Vadovaudamasi IAE fizinės saugos nuostatais³⁴, IAE pagal sudarytą sutartį su VSAT rinktine apmoka rinktinei už suteiktas elektrinės fizinės apsaugos paslaugas, aprūpina ją įranga, apranga, amunicija, autotransportu, patalpomis, inventoriu, ryšių ir kitomis techninėmis priemonėmis.

Lėšos, reikalingos VSAT rinktinės finansavimui, yra įtrauktos į viešuosius interesus atitinkančias paslaugas, kurios reikalingos IAE darbo saugumui užtikrinti. Per ataskaitinį laikotarpį šios lėšos, kaip patirtos paslaugų išlaidos, yra pripažįstamos IAE veiklos sąnaudomis.

Bendra sutarties kaina nustatoma pagal abiejų šalių patvirtintą pajamų ir išlaidų sąmatą, kurioje nurodytas lėšų poreikis paslaugoms vykdyti. Kiek VSAT rinktinei skirta lėšų per 2005–2010 m. laikotarpį, nurodyta 11 pav.

³⁴ Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-02-26 nutarimu Nr. 289-10.

11 pav. IAE ir VSAT rinktinės pasirašytų sutarčių kainos pokytis, tūkst. Lt

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal VĮ Ignalinos AE duomenis

Iš 11 pav. duomenų matyti, kad kiekvienais metais paslaugų kaina didėjo: 2006 m. ši kaina padidėjo 4,4 proc., 2007 m. – 2,2 proc., 2008 m. – 25,8 proc., 2009 m. – 8,1 proc., o 2010 m., lyginant su 2009 m., sutarties kaina sumažėjo – 11,3 proc.

Per metus sudarytos sutartys ir teikiamų paslaugų pajamų ir išlaidų sąmatos buvo keičiamos:

- 2005 m. – 3 kartus, sutarties kaina nuo pradinės padidėjo apie 1 proc. Sutarties kainos keitimo priežastys: išbraukta PVM suma; padidėjo prekių ir paslaugų naudojimo ir materialiojo turto įsigijimo išlaidos; padidėjo darbo užmokestis ir socialinis draudimas;
- 2006 m. – 1 kartą, sutarties kaina padidėjo 0,4 proc., padidėjo darbo užmokestis ir socialinis draudimas;
- 2009 m. – 2 kartus, sutarties kaina buvo sumažinta 4 proc. nuo pradinės kainos, bet tais metais sutarties kaina buvo didžiausia. Sutarties kainos keitimo priežastys: 2 kartus buvo mažinamas darbo užmokestis ir socialinis draudimas; padidintos prekių ir paslaugų naudojimo ir materialiojo turto įsigijimo išlaidos.

Nuo 2010 m. tiek IAE išlaikymas, tiek VSAT rinktinės paslaugos yra finansuojamos Eksploatavimo nutraukimo fondo lėšomis, kurias pagal pateiktą priemonių vykdymo išlaidų sąmatą gauna IAE. Atsižvelgusi į tai, Energetikos ministerija nurodė VSAT rinktinės finansavimą 2010 m. sumažinti 10 proc. Energetikos ministerijos nuomone, ateityje minėtos Programos vykdymas turėtų būti finansuojamas biudžeto lėšomis.

Audito metu nagrinėjome, kaip IAE tikrino VSAT rinktinės pateiktų sąmatų išlaidų pagrįstumą. Fizinės saugos tarnybos vadovo aiškinimu, finansavimo poreikį VSAT rinktinė skaičiuodavo atsižvelgdama į praėjusių metų išlaidas. Sąmata kitiems metams buvo skaičiuojama ir tvirtinama einamųjų metų IV ketvirtyje. Kaip matyti 7 lentelėje, per metus VSAT rinktinės darbuotojų skaičius mažėdavo, tačiau sąmata dėl to nebuvo perskaičiuojama, nes patvirtintų pareigybių skaičius buvo imamas pagal tų metų IV ketvirčio duomenis.

7 lentelė. VSAT rinktinės darbuotojų skaičius ir lėšos, skirtos IAE apsaugos funkcijoms įgyvendinti

Eil. Nr.	Laikotarpis	VSAT darbuotojų etatų skaičius, vnt.				Darbo užmokestis ir SODRA įskaitant patikslinimus, tūkst. Lt	Skatinamosios išmokos, tūkst. Lt
		pagal sutartį su IAE pareigybės	patvirtintos pareigybės	faktiškai užimtos pareigybės	laisvos pareigybės		
1.	2005 m.	430	420	409	11	11 358	234,3
2.	2006 m.	412	404	393	11	11 608	830,3
3.	2007 m.	404	399	386	13	11 892	634,6
4.	2008 m.	399	399	382	17	15 029	382,5
5.	2009 m.	399	389	370	19	15 362	2,1
6.	2010 m.	380	380	365	15	14 399	-

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal VĮ Ignalinos AE ir VSAT rinktinės duomenis

Kadangi išlaidos buvo planuojamos didesniam darbuotojų skaičiui nei patvirtinta pareigybių einamaisiais metais, o faktinis darbuotojų skaičius buvo dar mažesnis, metų pabaigoje sutaupytos darbo užmokesčio lėšos buvo naudojamos skatinamosioms VSAT rinktinės darbuotojų išmokoms.

Lėšų poreikis kiekvienais metais didėjo, nors darbuotojų skaičius per tą patį laikotarpį mažėjo. Pagrindinė didėjimo priežastis – augantis darbo užmokestis, kuris gerokai padidėjo ekonomikos sunkmečiu. Pažymėtina, kad 2008–2009 m. padidėjimą lėmė žemesnės kategorijos pareigybių panaikinimas, įsteigiant aukštesnės kategorijos pareigybes.

Išanalizavus kai kuriuos išlaidų straipsnius, nustatyta, kad rinktinė faktiškai patyrė mažiau išlaidų nei buvo numatyta sutartyse: kvalifikacijai kelti panaudojo 41 proc., komandiruotėms – 71 proc., ilgalaikio turto remontui – 91 proc. (8 lentelė), tačiau bendra paslaugos kaina nebuvo tikslinama.

8 lentelė. VSAT rinktinės 2005–2009 m. panaudotos lėšos, tūkst. Lt

Laikotarpis	Kvalifikacijos kėlimas		Ilgalaikio materialiojo turto einamasis remontas		Komandiruotės	
	Pagal sudarytas sutartis	VSAT išlaidos	Pagal sudarytas sutartis	VSAT išlaidos	Pagal sudarytas sutartis	VSAT išlaidos
2005 m.	40	6,9	3	0,1	50	28,2
2006 m.	30	4,9	3	0,7	46	40,5
2007 m.	30	5,9	3	-	46	39,4
2008 m.	10	6,2	2	0,5	46	71,6
2009 m.	20	29,5	337	315,4	80	16,8

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal VĮ Ignalinos AE ir VSAT rinktinės duomenis

Matome, kad sudarydama sutartis IAE neatsižvelgdavo į faktines praėjusių metų išlaidas pagal jų pobūdį, kurios buvo gerokai mažesnės už planuojamas. Be to, atkreipėme dėmesį, kad kiekvienais metais buvo perkamos tos pačios prekės: virduklės, telefono aparatai, elektriniai šildytuvai ir viryklės, mikrobangų krosnelės, baldai ir kt. IAE nekontroliavo, ar šios prekės tikrai buvo reikalingos, ar jos buvo įsigyjamos ir nurašomos.

Audito metu susipažinę su IAE nuostatais ir Fizinės saugos tarnybos vadovo pareigybės aprašymu, juose neradome numatytos pareigos vertinti sąmatų pagrįstumą. Pagal instrukciją³⁵ sutartį realizuoja ir už ją atsako padalinys – užsakovas, šiuo atveju Fizinės saugos tarnyba, todėl, manome, kad ši tarnyba turėjo kontroliuoti prie sutarties pateiktų sąmatų išlaidų pagrįstumą. Fizinės saugos tarnyba yra tiesiogiai pavaldi IAE generaliniam direktoriui.

VSAT rinktinės sąmatose nurodytų išlaidų pagrįstumas buvo kontroliuojamas nepakankamai, kadangi kiekvienais metais jas planuojant nebuvo atsižvelgiama į faktines (kasines) praėjusių metų išlaidas. IAE už paslaugas mokėdavo nesilaikydama sutarties sąmatoje nurodyto detalaus lėšų paskirstymo pagal išlaidų ekonominę klasifikaciją. Toks mokėjimas kelia abejonių dėl tinkamos kontrolės ir ekonomiškumo lėšų panaudojimo.

Pasikeitus VSAT darbuotojų skaičiui, išlaidų sąmata prie sutarties nebuvo keičiama, todėl VSAT rinktinės išlaidų išlaidos buvo didinamos nepagrįstai.

IAE dvišalę sutartį yra sudariusi ir su Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo tarnyba (PGT) Visagino miesto ir Ignalinos AE priešgaisrinei apsaugai (9 lentelė). Nuo 2010 m. ši tarnyba, kaip ir VSAT rinktinė, finansuojama Eksploatavimo fondo lėšomis, nes, kaip informavo³⁶ Finansų ministerija, finansuoti šias tarnybas iš valstybės biudžeto lėšų nėra galimybių.

9 lentelė. Piniginės lėšos, skirtos IAE priešgaisrinės saugos funkcijoms įgyvendinti

Eil. Nr.	Laikotarpis	PAGT darbuotojų etatų skaičius pagal sutartį su IAE, vnt.	Bendra sutarties kaina, įskaitant patikslinimus, tūkst. Lt	Darbo užmokestis ir SODRA, įskaitant patikslinimus, tūkst. Lt
1.	2005 m.	170	5 540,0	4 485,6
2.	2006 m.	170	6 750,8	4 657,7
3.	2007 m.	170	7 008,6	5 158,3
4.	2008 m.	160	6 936,0	6 000,0
5.	2009 m.	160	8 839,0	6 560,0
6.	2010 m.	121	5 682,5	4 500,0

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal VĮ Ignalinos AE ir PGT duomenis

4.4. Metalų ir techninės kontrolės skyriaus panaikinimo pagrįstumas

Norėdami įvertinti, kaip IAE valdo turtą, kuris susijęs su branduolinės energetikos objektų saugiu eksploatavimu, nagrinėjome, kaip IAE vykdomos metalo inspekcijų ir kontrolės funkcijos.

Vadovaujantis VATESI patvirtintais reikalavimais,³⁷ metalo ir suvirintų sujungimų būklės kontrolė užtikrina branduolinės energetikos objektų saugų eksploatavimą, o už metalo ir suvirintų sujungimų būklės kontrolės nevykdymą atsakingiems asmenims numatyta atsakomybė.

³⁵ Patvirtinta VĮ Ignalinos atominės elektrinės generalinio direktoriaus 2005-07-20 įsakymu Nr. 10IV-480 „Dėl „Bendros ūkinės paskirties paslaugų pirkimo sutarčių įforminimo, tvarkymo ir saugojimo instrukcijos“ tvirtinimo“.

³⁶ Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2009-10-06 raštas Nr. ((1.19-0206) 5K-0925949-6K-0909771.

³⁷ Patvirtinta Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos viršininko 2010-02-05 įsakymu Nr. 22.3-16.

Iki 2009 m. balandžio 1 d. svarbių saugai IAE sistemų bei elementų pagrindinio metalo ir suvirintų sujungimų būklės kontrolę vykdė Saugos ir kokybės užtikrinimo tarnybos (toliau – SKUT) Metalų ir techninės kontrolės skyrius.

2008 m. spalio–lapkričio mėnesiais IAE buvo rengiamas Techninis sprendimas³⁸ dėl SKUT organizacinės struktūros pakeitimo, kuriame nurodyta, kad dėl I bloko ir laukiamo II bloko sustabdymo mažėja darbų apimtys, todėl siūloma naikinti šios tarnybos padalinį – Metalų ir techninės kontrolės skyrių (toliau – MTKS). Sprendime taip pat nurodoma, kad skyrius naikinamas siekiant taupyti lėšas, o metalo inspekcijų ir bandymų paslaugas IAE numato pirkti konkurso būdu. Pažymėtina, kad mažėjant skyriaus darbų apimčiai IAE vadovybė turėjo galimybę taupyti pinigines lėšas, mažindama skyriaus etatų skaičių, nes metalų inspekcijų ir bandymų paslaugų įmonei reikės dar mažiausiai 5 metus. Tai numatyta IAE įrengimų ir vamzdynų sistemų eksploatacinės kontrolės ir metalo būklės 2010–2014 metų reglamente.

Audito metu IAE mums nepateikė MTKS panaikinimą pagrindžiančių skaičiavimų apie vykdytų metalo inspekcijų ir bandymų apimčių kitimą, ekonominį efektą ir siekiamas sutaupyti lėšas.

Vadovaudamasis minėtu Techniniu sprendimu, IAE generalinis direktorius nuo 2009 m. balandžio 1 d. MTKS panaikino.³⁹ 2009 m. balandžio 1 d. valdyba nusprendė,⁴⁰ kad IAE 2009 m. metalo inspekcijų ir kontrolės paslaugas, kurių orientacinė kaina 1,9 mln. Lt (be PVM), pirktų iš UAB „AF Inspection LT“ neskelbiamų derybų būdu. Valdybai buvo paaiškinta, kad vienintelė organizacija Lietuvoje, akredituota pagal atominėje energetikoje galiojančias nacionalines taisykles ir normas, yra tik ši bendrovė. Pažymėtina, kad IAE valdybos leidimas pirkti paslaugas neskelbiamų derybų būdu gautas 2009 m. balandžio 1 d., kai sutartis su rangovu UAB „AF Inspection LT“ jau buvo sudaryta keliomis dienomis anksčiau – 2009 m. kovo 26 d.

Audito metu nustatėme, kad Lietuvoje tuo metu buvo bent devynios akreditavimo pažymėjimus turinčios laboratorijos, galėjusios vykdyti minėtas paslaugas (išskyrus reaktorių grafinio klojinio būklės kontrolės ir technologinių kanalų, darbinių valdymo ir apsaugos sistemų kontrolės). Taigi, jeigu IAE vadovybė 2009 m. būtų siekusi efektyviau valdyti jai patikėtą valstybės turtą, tai prieš pirkdama metalo inspekcijų ir bandymų paslaugas jas turėjo suskirstyti į grupes ir skelbti atskirus viešuosius pirkimus. Svarbu paminėti, kad 2010 m. IAE metalo inspekcijų ir bandymų paslaugos suskirstytos į tris grupes, kurios bus perkamos skelbiant viešuosius pirkimus.

IAE generalinio direktoriaus nurodymu⁴¹ su UAB „AF Inspection LT“ 2009 m. kovo 26 d. buvo pasirašyta sutartis,⁴² kurioje bendrovei buvo sudarytos išskirtinės sąlygos: visa bendrovės inspekcijų įranga išdėstyta IAE griežtai saugomoje teritorijoje, jai neatlygintinai buvo suteiktos IAE

³⁸ Techninis sprendimas, 2009-04-01 Nr. PTO mod-1632-15.

³⁹ VĮ Ignalinos atominės elektrinės generalinio direktoriaus 2008-11-10 įsakymas Nr. 10IV-711.

⁴⁰ VĮ Ignalinos atominės elektrinės valdybos 2009-04-01 posėdžio protokolas Nr. 31-5.

⁴¹ VĮ Ignalinos atominės elektrinės generalinio direktoriaus 2009-04-01 įsakymas Nr. 10IV-141.

⁴² Metalo inspekcijų ir bandymų atlikimo paslaugų suteikimo 2009 m. sutartis, 2009-03-26 Nr. 10Sp-206 (137).

patalpos, neatlygintinai teikiamos komunalinės (vanduo, elektra, šiluma), kompiuterinio ir telefoninio ryšio bei radiacinės saugos mokymo paslaugos.

Pažymėtina, kad naujoje sutartyje⁴³ su UAB „AF Inspection LT“ dėl metalo inspekcijų ir bandymų paslaugų teikimo 2010 m. sutarties suma nenurodyta, o numatyta, kad suma bus nustatyta atskira sutartimi. Audito metu nustatėme, kad nors sutarties suma nebuvo nurodyta, tačiau bendrovė vykdė sutartyje numatytus metalo inspekcijų ir bandymų darbus. Šios paslaugos iki 2010 m. liepos 1 d. buvo vykdomos pagal garantinius raštus. Nuo 2010 m. liepos 1 d. darbai nevykdomi, nors, vadovaujantis saugumo reikalavimais, jie privalomi.

CPVA, kuri administruoja Ignalinos programos lėšas, gavusi informaciją, kad UAB „AF Inspection LT“ pasirinkta be konkurso ir paslaugos pradėtos vykdyti nesudarius viešojo pirkimo sutarties, vadovaudamasi Ignalinos programos projekto⁴⁴ specialiosios finansavimo sutarties⁴⁵ nuostatomis ir Viešųjų pirkimų įstatymu, nepritarė šio pirkimo sutarties sudarymui ir vykdymui Ignalinos programos lėšomis.

Įrengimų, vamzdynų, specialios įrangos ir savos gamybos metalo gaminių inspekcijų ir bandymų paslaugas 2010 metams IAE įsigijo netaikydama Viešųjų pirkimų įstatyme nustatytų viešojo pirkimo procedūrų, o šių paslaugų kainų nenustatė paslaugų sutartyje, dėl ko paslaugų finansavimas Ignalinos programos lėšomis sustabdytas. Sustabdžius finansavimą, minėti darbai nevykdomi, todėl nėra pakankamai užtikrintas branduolinės energetikos objektų saugus eksploatavimas.

4.5. Metalo inspekcijoms, bandymams ir kontrolei reikalingos įrangos bei prietaisų pardavimas

2009 m. panaikinus MTKS, įmonei tapo nebereikalinga šio skyriaus naudota įranga ir prietaisai.⁴⁶ Tolesnį šio turto panaudojimą vertinome atsižvelgdami į nereikalingo arba netinkamo (negalimo) naudoti valstybės ir savivaldybių turto pardavimo viešuose prekių aukcionuose tvarkos⁴⁷ (toliau – aukciono tvarka) nuostatas, skelbto viešojo pirkimo sąlygas, skelbimo sąlygose surašytų duomenų pagrįstumą. IAE generalinis direktorius⁴⁸ informavo valdybą, kad Švedijos įmonė, kuri steigia savo filialą MTKS pagrindu, suinteresuota nupirkti MTKS įrangą ir prašė valdybos leisti organizuoti įrangos pardavimą. Buvo nuspręsta parengti MTKS įrangos pardavimo dokumentus ir parduoti ją įstatymuose bei kituose teisės aktuose nustatyta tvarka. Pažymėtina, kad valdyba nevykdė

⁴³ Metalo inspekcijų ir bandymų paslaugų teikimo 2010 metams sutartis, 2009-12-07 Nr. 10SP.

⁴⁴ Nr. IA.09/01/XWS. 10 „Išoriniai darbai ir paslaugos, reikalingi su IAE eksploatavimo nutraukimu susijusioms IAE personalo veikloms 2010 metais“.

⁴⁵ Specialiosios finansavimo sutarties Nr. IA.09/01/XWS.10.01.0001/10Sp-26(13.1.1) 11.6 p.

⁴⁶ VĮ Ignalinos atominės elektrinės nereikalingo arba netinkamo naudoti turto nustatymo komisijos 2009-02-11 protokolas Nr. 60 TIK-1.

⁴⁷ Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-09 nutarimu Nr. 531.

⁴⁸ VĮ Ignalinos atominės elektrinės valdybos 2009-01-29 posėdžio protokolas Nr. 31-1.

stebėsenos, kaip įmonės administracija įvykdė jos nutarimą, o įrangos pardavimo dokumentai valdybai niekad nebuvo pateikti.

IAE paskelbė⁴⁹ aukcioną Reaktorius RBMK-1500 sistemų neardančios kontrolės įrangos komplekto pardavimui už 2,6 mln. Lt. Audito metu nustatėme, kad MTKS įranga niekada nebuvo specialiai komplektuota ar įsigyta kaip vientisas įrangos komplektas. Įmonės buhalterinėje apskaitoje MTKS įranga kaip komplektas niekada nebuvo užregistruota.

Aukcione, kuris vyko 2009 m. kovo 31 d., dalyvavo du pirkėjai – UAB „AF Inspection Lt“ ir fizinis asmuo. Svarbu paminėti, kad šio aukciono dalyviams nebuvo keliami reikalavimai pateikti įrodymus, kad jie yra pajėgūs pirkti aukcione, nors kitais atvejais, parduodant mažesnės vertės turtą, vos už 10 tūkst. Lt, IAE reikalavo, kad pirkėjai pateiktų banko garantiją.⁵⁰

Reaktorius RBMK-1500 sistemų neardančios kontrolės įrangos komplektą nupirko UAB „AF Inspection LT“ už 2,8 mln. Lt. Pažymėtina, kad didesnė dalis MTKS įrangos buvo parduota už likutinę vertę, t. y. 341 vnt. iš 543 vnt., arba 62,8 proc. viso ilgalaikio turto (likutinė vertė neviršijo 1 Lt), tarp jo: asmeniniai kompiuteriai, šaldytuvai „Snaigė“, skeneriai, langų kondicionieriai, spintos, rašomieji ir kompiuterių stalai, sukamosios juodos odinės kėdės ir kita įranga. Pasirinktinai patikrinus nustatyta, kad aukcione parduota įranga už ne didesnę kaip 1 Lt likutinę vertę, nors prieš kelerius metus IAE jų remontui išleido virš 40 tūkst. litų.

Pavyzdys

Spektroanalizatorius „Belec Compact Lab-Nr. 0288“ (inv. Nr. 4101009322) parduotas už 0,44 Lt, nors 2006 m. jis suremontuotas⁵¹ už 10 tūkst. eurų (36 tūkst. Lt); Kietumo matuoklis MIC 10DL (inv. Nr. 6004011251) „Krautkramer“ parduotas už 1 Lt, nors 2007 m. jo remontui⁵² išleista 10 tūkst. Lt.

Sprendžiant iš to, kad IAE pateikė skelbimą apie parduodamą turtą ir nenurodė, iš kokių dalių sudarytas Reaktorius RBMK-1500 komplektas, galima daryti prielaidą, kad buvo sudarytos sąlygos šį turtą nupirkti iš anksto pasirinktam pirkėjui, kuris dar sausio mėnesį pareiškė norą jį įsigyti. Be to, kyla abejonių dėl fizinio asmens dalyvavimo konkurse, kai skelbime buvo nurodyta sąlyga – draudimas išvežti įrangą iš IAE teritorijos, ir dėl to, kad nebuvo pareikalauta pateikti banko garantijų. Manome, kad fizinio asmens dalyvavimas šiame aukcione galėjo būti grynai formalus, kad būtų įvykdytas aukciono tvarkos reikalavimas – aukcionas gali būti vykdomas, jeigu jame dalyvauja ne mažiau kaip du aukciono dalyviai.

Kaip minėjome, viena iš aukciono sąlygų buvo draudimas išvežti nupirktas prekes iš saugomos elektrinės teritorijos, tačiau parduoto turto perdavimo akte tokia sąlyga nenurodyta. UAB „AF Inspection LT“ minėto draudimo nesilaikė, nes, patikrinę per IAE praleidimo postus UAB „AF Inspection LT“ gabenamus krovinius, nustatėme, kad didelė dalis nupirktų aukcione įrengimų buvo išvežta. Šis atvejis rodo nepakankamą IAE vidaus kontrolės sistemos funkcionavimą.

⁴⁹ „Valstybės žinių“ 2009-03-13 informacinis pranešimas Nr. 20.

⁵⁰ „Valstybės žinių“ 2009-09-30 informacinis pranešimas Nr. 77.

⁵¹ Sutartis su „Belec Spektrometrie Optp-Elektronik GmbH“, 2006-12-14 Nr. 10Sp-1099 (13.4).

⁵² Sutartis su UAB „Amtest“, 2007-05-24 Nr. 10Sp-511 (13.4).

IAE administracija, gavusi valdybos leidimą aukcione parduoti MTKS įrangą, neužtikrino, kad iš šio sandorio būtų gauta kuo didžiausia nauda įmonei, ir kad būtų įvykdyta aukciono sąlyga, draudžianti išvežti šią įrangą iš įmonės teritorijos

5. Eksploatavimo nutraukimo fondo papildymas už realizuotą turtą gautomis lėšomis ir investuotų lėšų pajamomis

Eksploatavimo nutraukimo fondas yra valstybės pinigų fondas, įsteigtas vadovaujantis Valstybės įmonės Ignalinos atominės elektrinės Eksploatavimo nutraukimo fondo įstatymu⁵³ (toliau – Fondo įstatymas), kuriame nurodyta, kad šio fondo lėšas sudaro:

- IAE atskaitymai nuo pajamų, gautų už parduotą elektros energiją;
- užsienio šalių tarptautinių organizacijų bei finansų institucijų ir LR juridinių bei fizinių asmenų savanoriški tiksliniai įnašai;
- lėšos, gautos pardavus IAE eksploatavimo nutraukimo metu realizuotą turtą (manome, kad tokia formulė nelogiška, nes realizuoto turto negalima parduoti);
- lėšos, gautos už laikinai investuotas fondo lėšas;
- kitos teisėtai įgytos lėšos.

Fondo tikslas – kaupti ir naudoti lėšas Fondo įstatyme nurodytiems poreikiams finansuoti.

Kadangi nuo 2010 m. IAE negamina elektros energijos, neuždirba pajamų ir neperveda į fondo sąskaitą Vyriausybės nustatytų atskaitymų nuo pajamų, gautų už parduotą elektros energiją, mes nagrinėjome, ar įmonė papildė fondo sąskaitą lėšomis, gautomis už IAE eksploatavimo nutraukimo metu realizuotą turtą, ir lėšomis, gautomis už laikinai investuotas fondo lėšas.

Audito metu nustatyta, kad per 2005–2009 m. laikotarpį įmonė turtą realizuodavo, tačiau gautų lėšų už šį turtą į fondo sąskaitą nepervedavo. Per šį laikotarpį ilgalaikio turto realizuota už 6,1 mln. Lt, trumpalaikio turto – už 19,8 mln. Lt, iš viso už 25,9 mln. Lt (10 ir 11 lentelės).

10 lentelė. IAE parduotas ilgalaikis turtas 2005–2009 m. laikotarpiu, tūkst. Lt

Laikotarpis	Likutinė vertė	Pardavimo vertė	Skirtumas
2005 m.	53,8	78,2	24,4
2006 m.	4,4	20,6	16,2
2007 m.	0,2	20,4	20,2
2008 m.	2 056,1	3 117,9	1 061,8
2009 m.	2 387,5	2 793,7	406,2
Iš viso	4 502,0	6 030,8	1 528,8

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal VĮ Ignalinos AE duomenis

⁵³ 2001-07-12 Nr. IX-466 (2006-06-22 įstatymo Nr. X-710 nauja redakcija).

11 lentelė. IAE parduotas trumpalaikis turtas 2005–2009 m. laikotarpiu, tūkst. Lt

Laikotarpis	Likutinė vertė	Pardavimo vertė	Skirtumas
2005 m.	393,5	2 579,4	2 185,9
2006 m.	1 433,4	9 577,0	8 143,6
2007 m.	355,6	2 331,5	1 975,9
2008 m.	471,2	3 639,6	3 168,4
2009 m.	246,3	1 712,6	1 466,3
Iš viso	2 900,0	19 840,1	16 940,1

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal VĮ Ignalinos AE duomenis

Vadovaujančių IAE darbuotojų nuomone, įmonė nepapildė fondo sąskaitos minėtomis lėšomis, nes fondo nuostatuose⁵⁴ toks lėšų pervedimas nenumatytas, nėra parengtos atskiros jų pervedimo į fondo sąskaitą tvarkos. Pažymėtina, kad fondo lėšų kaupimą reglamentuoja Fondo įstatymas, o ne fondo nuostatai. Fondo nuostatai reglamentuoja fondo lėšų skyrimo, administravimo, laikymo ir naudojimo tvarką.

Valstybės kontrolė, 2005 m. atlikusi šio fondo veiklos auditą,⁵⁵ rekomendavo Vyriausybei pavesti fondo tarybai kartu su Ūkio ir Finansų ministerijomis parengti IAE turto, kuris nebus naudojamas įmonės veikloje po I bloko eksploatavimo nutraukimo, realizavimo tvarką, užtikrinant, kad lėšos, gautos realizavus tokį turtą, būtų pervedamos į fondo sąskaitą. Iki šiol tokia tvarka neparengta.

Nors Fondo įstatyme nėra imperatyvios normos, reikalaujančios pervedi šias lėšas (įstatyme nurodyta: fondo lėšas sudaro), manome, kad vykdydama šį įstatymą IAE turėjo papildyti fondą lėšomis, gautomis už realizuotą turtą.

Fondo tarybos pirmininko nuomone, netikslinga IAE pervedinėti lėšas į fondą, o vėliau jas gauti iš fondo. Jo nuomone, fondas galėtų būti finansuojamas iš elektros energijos kainos tarifo dedamosios dalies, jeigu pavyktų šį klausimą suderinti su Valstybine kainų ir energetikos kontrolės komisija. Be to, fondo tarybos pirmininkas ir kaip IAE valdybos narys pažymėjo, kad valdyba, norėdama sugriežtinti įmonės lėšų naudojimo kontrolę, įpareigojo įmonę parengti laikinai laisvų piniginių išteklių investavimo taisykles.

Fondo įstatymo 3 str. nustatyta, kad fondo lėšas sudaro lėšos, gautos už IAE eksploatavimo nutraukimo metu realizuotą turtą. Nors IAE per 2005–2009 m. laikotarpį realizavo turto už 25,9 mln. Lt, įmonė į fondo sąskaitą šių lėšų nepavedė.

⁵⁴ Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-04-17 nutarimu Nr. 536 (2008-07-23 nutarimo Nr. 745 redakcija).

⁵⁵ Valstybinio audito ataskaita „Ignalinos atominės elektrinės Eksploatavimo nutraukimo fondo lėšų naudojimas“, 2005-07-19 Nr. 2020-9-88.

Audito metu buvo pateikta fondo valdytojo, Energetikos ministerijos nuomonė, jog lėšos, gautos už realizuotą turtą, į fondą nepervedamos todėl, kad dar neprasidėjęs IAE eksploataavimo nutraukimo procesas, nes elektrinei suteikta licencija⁵⁶ eksploatuoti galutinai sustabdytą I bloką. Ministerijos nuomone, šiuo metu įmonėje vykdomi energijos bloko modifikacijos darbai, kuriuos atlikti leidžia minėtos licencijos galiojimo sąlygos.

VATESI nuomone, branduolinės saugos užtikrinimo požiūriu IAE eksploataavimo nutraukimas yra prasidėjęs, o atsižvelgiant į tarptautinę praktiką ir LR teisės aktus, šio etapo darbai įgyvendinami vadovaujantis eksploataavimo licencija su pakeistomis licencijos galiojimo sąlygomis. Tokią nuomonę VATESI pateikė pagal savo kompetenciją įvertinusi IAE šiuo metu vykdomą veiklą branduolinės saugos požiūriu bei vadovaudamasi Branduolinės energijos įstatymo, VĮ Ignalinos atominės elektrinės pirmojo bloko eksploataavimo nutraukimo įstatymo, VATESI patvirtintų Reikalavimų branduolinės energetikos objektų eksploataavimo nutraukimui (P-2009-02) nuostatomis.

Branduolinės energetikos objekto eksploataavimo nutraukimą reglamentuoja Branduolinės energijos įstatymas,⁵⁷ kuriame nustatyta, kad eksploataavimo nutraukimas yra teisinių, organizacinių ir techninių priemonių įgyvendinimas siekiant sutvarkyti branduolinės energetikos objektą, kai nusprendžiama, kad objektas niekada nebebus naudojamas pagal savo pagrindinę paskirtį. Be to, pagal Branduolinės energijos įstatymo 6 ir 37 str., tam, kad būtų pradėtas IAE eksploataavimo nutraukimas, turi būti priimtas specialus įstatymas. Šiuo metu galioja Valstybės įmonės Ignalinos atominės elektrinės pirmojo bloko eksploataavimo nutraukimo įstatymas. Be to, pažymėtina, kad IAE specialistų nuomone, eksploataavimo nutraukimo procesas yra prasidėjęs.

Tai rodo, kad Energetikos ministerija, VATESI ir įmonė neturi vieningos nuomonės dėl IAE eksploataavimo nutraukimo proceso pradžios, todėl šį klausimą, o kartu ir fondo lėšų papildymo klausimą turėtų spręsti fondo steigėjas – Vyriausybė.

Kaip minėta, fondo lėšas sudaro ir lėšos, gautos už laikinai investuotas fondo lėšas. Fondo nuostatų 28 p. nurodyta, kad priemonių vykdytojų sukauptos palūkanos už nepanaudotas fondo lėšas einamųjų metų pabaigoje turi būti grąžintos į fondo sąskaitą.

Audito metu nustatyta, kad IAE gaudavo palūkanas už fondo lėšų einamosios sąskaitos likutį ir investavusi jas į terminuotus indėlius. IAE investuotos fondo lėšos 2005–2010 m. laikotarpiu pateiktos 12 lentelėje.

⁵⁶ Licencija Nr. 12/99 (P) įsigaliojo nuo 2004 m. liepos 29 d. (pakeista VATESI viršininko 2007-03-06 įsakymu Nr. 22.3-15) ir galioja neterminuotai, jei nebus sustabdytas ar panaikintas jos galiojimas.

⁵⁷ Lietuvos Respublikos branduolinės energijos įstatymas, 1996-11-14 Nr. I-1613 (aktuali redakcija 2009-01-12).

12 lentelė. Informacija apie IAE investuotas fondo lėšas 2005–2010 m. laikotarpiu

Laikotarpis	Depozito suma, tūkst. Lt	Palūkanų normos vidurkis, proc.	Indėlio termino dienų skaičiaus vidurkis	Palūkanos už visą terminą, tūkst. Lt
2005 m.	70 500	2,35	32	168,2 (iš jų 18 tūkst. Lt už 2004 m.)
2006 m.	29 485	3,04	31	106,3
2007 m.	3 680	4,87	49	24,4
2008 m.	9 500	5,70	46	66,5
2009 m. – lėšos į depozitus nebuvo dedamos				
2010-07-01	48 047	1,31	79	355,5

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal VĮ Ignalinos AE duomenis

Iki 2010 m. liepos 1 d. už terminuotus indėlius IAE sukauptė 703 tūkst. Lt palūkanų. Pagal fondo nuostatus, IAE sukauptas palūkanas už nepanaudotas fondo lėšas einamųjų metų pabaigoje grąžindavo į fondo sąskaitą. 2005–2009 m. įmonė pervedė 37 tūkst. Lt palūkanų už einamosios sąskaitos likutį ir 365 tūkst. Lt palūkanų už terminuotus indėlius (2005-01-18 pervesta 18 tūkst. Lt palūkanų už 2004 m., faktiškai turėjo pervesti 150 tūkst. Lt). Iš viso per nurodytą laikotarpį į fondo sąskaitą įmonė pervedė 402 tūkst. Lt sukauptų palūkanų.

Kaip minėta, nuo 2010 m. fondo lėšos yra vienas iš pagrindinių IAE finansavimo šaltinių (IAE dirbančių darbuotojų darbo užmokestis ir socialinio draudimo mokestis kompensuojamas ES lėšomis per Ignalinos programą, o gyventojų pajamų mokestis, sveikatos draudimas ir įmokos į garantinį fondą – valstybės biudžeto lėšomis). Kiek IAE buvo skirta fondo lėšų per 2005–2010 m. laikotarpį, nurodyta 13 lentelėje. Matome, kad nuo 2010 m. fondo lėšų poreikis gerokai išaugo, nes, sustabdžius II bloką, pasikeitė įmonės veiklos pobūdis, ir jos visą išlaidų finansuoja ES ir Lietuva.

13 lentelė. Eksploatavimo nutraukimo fondo lėšos, skirtos VĮ Ignalinos AE

Eil. Nr.	Laikotarpis	Numatytos paraiškoje lėšos, tūkst. Lt	Skirtos lėšos, tūkst. Lt
1.	2005 m.	20 601,7	18 500,0
2.	2006 m.	22 317,1	20 115,6
3.	2007 m.	26 312,7	19 405,7
4.	2008 m.	25 097,0	11 767,5
5.	2009 m.	18 697,2	15 515,2
6.	2010 m.	61 147,8	61 147,8
7.	2011 m.	51 084,5	-

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal VĮ Ignalinos AE duomenis

Pagal Energetikos ministerijos planuojamą fondo lėšų poreikį 2011–2013 m., šiuo metu fonde sukauptos lėšos bus panaudotos per 2010–2011 m. laikotarpį, ir fondo lėšų trūkumas 2012 m. sausio 1 d. sudarys 23,3 mln. Lt. Fondo lėšų likutis 2010 m. sausio 1 d. buvo 243,2 mln. Lt, o 2010 m. liepos 1 d. – 177,1 mln. Lt.

Pažymėtina, kad nebelikus atskaitymų nuo pajamų, gautų už parduotą elektros energiją, kitos gautos lėšos sudaro tik nedidelę fondo pajamų dalį, todėl, neradus papildomo pajamų šaltinio, nebus galimybių finansuoti numatytas priemones.

Fondo įstatyme nurodyta, kad fondas likviduojamas steigėjo sprendimu užbaigus IAE eksploatavimo nutraukimo darbus, palaidojus radioaktyvias atliekas ir užtikrinus uždarytų kapinynų institucinės priežiūros finansavimą. Neradus galimybių papildyti fondą ir likvidavus jį anksčiau numatyto laiko, minėtus darbus reikės finansuoti valstybės biudžeto lėšomis.

6. IAE valdybos 2010 metais priimti sprendimai, jų įtaka efektyvesniam turto valdymui ir įmonės veiklos siektini rezultatai

Išanalizavus 2010 m. IAE valdybos posėdžių protokolus matyti, kad valdyba svarstė ir tvirtino įmonės organizacinės struktūros pakeitimus, įmonės laikinai laisvų piniginių išteklių investavimo taisyklių projektą, 2010 m. pirkimų vykdymo plano pagrįstumą, sprendimų dėl sandorių, kurių suma didesnė kaip 1 mln. Lt, tvirtinimą, įmonės darbuotojų darbo apmokėjimo nuo 2011 m. taisyklių projektą, informaciją apie įvykdytus, vykdomus ir planuojamus įvykdyti 2010 m. pirkimus, įmonės veiklos strategiją 2010–2029 metams.

Valdybos posėdžiuose svarstant informaciją apie įmonėje vykdytus, vykdomus ir planuojamus pirkimus, buvo reikalaujama įmonės turto įsigijimo planą pateikti detaliau, parengti taupymo galimybes. Valdyba, patvirtinusi 2010 m. turto įsigijimo planą, pasiūlė IAE įvardyti įmonės lėšų taupymo rodiklį kaip vieną iš galimų įmonės veiklos efektyvumo rodiklių, t. y. 20 proc. sumažinti įmonės lėšų poreikį prekėms ir paslaugoms pirkti, kas sudarytų apie 10,5 mln. Lt per metus (prekėms ir paslaugoms pirkti 2010 m. nustatyta 52,5 mln. Lt).

IAE, vykdydama valdybos sprendimą,⁵⁸ parengė įmonės veiklos efektyvumo didinimo strategiją, kurioje turimo turto inventorizavimo ir optimizavimo srityje numatė šias priemones:

- nereikalingo turto (ilgiau kaip vienerius metus nenaudoto – nelikvidaus) pardavimas;
- pastatų atlaisvinimas ir išnuomojimas, esamų biuro patalpų perplanavimas, nuomos sutarčių peržiūra;
- sprendimų dėl kai kurių pastatų (mokymo centro ir kt.) panaudojimo priėmimas;
- transporto parko optimizavimas;
- išmontuotos įrangos pardavimas.

Kad įmonės turtas būtų efektyviai naudojamas, pasiūlyta nagrinėti Vindikacijos padalinio steigimo įmonėje galimybę, o siekiant geresnio valdybos darbo organizavimo ir jos sprendimų vykdymo, valdyba įpareigojo generalinį direktorių paskirti asmenį, atsakingą už valdybos darbo organizavimą.

⁵⁸ VĮ Ignalinos atominės elektrinės valdybos 2010-05-21 posėdžio protokolas Nr. 2010-4.

Tai rodo, kad IAE valdyba, vykdydama jos kompetencijai priskirtas funkcijas, ieško galimybių efektyvesniam turto valdymui ir išteklių taupymui, kontroliuoja įmonės lėšų naudojimą pirkimams.

Pasikeitus įmonės veiklai, valdyba nusprendė peržiūrėti IAE organizacinę struktūrą ir darbuotojų darbo apmokėjimo tvarką. Nauja struktūra patvirtinta⁵⁹ 2010 m. kovo mėnesį. Buvo sukurti nauji padaliniai (generalinio direktoriaus patarėjų grupė ir įmonės veiklos planavimo grupė), personalo ir fizinės saugos direkcija buvo išskaidyta į dvi atskiras tarnybas – personalo direkciją ir fizinės saugos organizavimo tarnybą. IAE buvo perskirstytas darbas, funkcijos tarp įmonės padalinių ir padalinių viduje, pakeistos ar įsteigtos naujos pareigybės. Personalo tarnybos aiškinimu, priimtų naujų vadovaujančių darbuotojų atlyginimai yra konkurencingi rinkoje, kadangi reikalingi labai aukštos kvalifikacijos specialistai.

Valstybės įmonių vadovų darbo apmokėjimo tvarką reglamentuoja Vyriausybės nutarimas,⁶⁰ tačiau atsižvelgiant į IAE veiklos pobūdį ir į tai, kad esama įmonės veikla ir darbuotojų atlyginimai finansuojami iš ES biudžeto (Ignalinos programa, administruojama CPVA), IAE vadovaujančių darbuotojų darbo užmokesčiui ta pati tvarka netaikoma⁶¹. Kaip geros praktikos pavyzdį reikėtų pažymėti tai, jog Lietuvos institucijos derybose pasiekė, kad socialinio draudimo mokestį moka ES, nors tokių mokesčių ES nefinansuoja. Pažymėtina, kad atleidžiamų IAE darbuotojų išeitinės kompensacijos mokamos Eksploatavimo nutraukimo fondo lėšomis.

Šiuo metu IAE vadovaujančių darbuotojų atlyginimai yra fiksuoti ir yra nustatyti senosios IAE kolektyvinės sutarties pagrindu (buvusi pareiginė alga dalijama iš MMA⁶²), todėl jie nėra susieti su įmonės veiklos rezultatais.

Kaip rodo įmonių vadybos pažangi praktika, geriausius veiklos rezultatus pasiekia tos įmonės, kuriose yra nustatytos vadovaujančių darbuotojų piniginio motyvavimo sąsajos su veiklos rezultatais, pvz. kintamos atlyginimo dalies dydis priklauso nuo planuotų veiklos rodiklių įvykdymo lygio.

Norėtume pažymėti, nors Energetikos ministerija⁶³ patvirtino IAE veiklos rodiklius, kuriuos IAE turi pasiekti per 2010 m., tačiau šie rodikliai su IAE vadovaujančių darbuotojų ir specialistų darbo užmokesčiu nėra susieti. Taikyti naujas darbo apmokėjimo sąlygas, pagal kurias įmonės vadovo darbo užmokestis iš dalies priklausys nuo įmonės veiklos rezultatų, Energetikos ministras⁶⁴ pasiūlė IAE įmonės vadovui. Su pasiūlymu įmonės vadovas sutiko ir jam buvo nustatytos⁶⁵ naujos darbo sąlygos pirmam 2011 m. ketvirčiui.

IAE patvirtinti veiklos rodikliai pateikti 14 lentelėje.

⁵⁹ Patvirtinta VĮ Ignalinos atominės elektrinės valdybos 2010-03-03 posėdžio protokolu Nr. 2010-1.

⁶⁰ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-08-23 nutarimas Nr. 1341 (2009-10-14 nutarimo Nr. 1318 redakcija).

⁶¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010-03-03 nutarimas Nr. 198.

⁶² Minimalus mėnesinis atlygis.

⁶³ Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2010-07-30 įsakymas Nr.1-224.

⁶⁴ Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2010-11-29 raštas Nr. (12.12-14)-3-3368

⁶⁵ Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2010-12-13 įsakymas Nr. 1-341

14 lentelė. VĮ IAE 2010 metams patvirtinti veiklos rodikliai

Veiklos rodiklis	Taupymas, mln. Lt	Taupymas, proc.	Nustatytas rodiklis
Lėšų, skirtų elektros energijai, šilumos energijai, dujoms, vandeniui pirkti, taupymas - nemažiau:	4,8	5 proc.	-
Lėšų, skirtų prekėms ir paslaugoms pirkti, išskyrus lėšas, skirtas elektros energijai, IAE ir kitų branduolinės energetikos objektų priešgaisrinei ir fizinei apsaugai užtikrinti, taupymas - nemažiau:	10,5	20 proc.	-
Pajamos, parduodant VĮ IAE patikėjimo teise valdomą turtą ir VĮ IAE investicinės veiklos pajamos - nemažesnės:	-	-	8,2 mln. Lt
VĮ IAE patikėjimo teise valdomo turto išardymas pagal paruošiamųjų darbų ir įrangos išmontavimo grafiką - nemažiau:	-	-	1,8 tūkst. t
VĮ IAE eksploatavimo nutraukimui skirtų IP ir TIENRF lėšų panaudojimas 2010 m - ne mažiau:	-	-	396,2 mln. Lt
Maksimali darbuotojo individualioji radioaktyviosios apšvitos dozė per metus - nedaugiau:	-	-	18 mSv
Pirmo ir aukštesnio lygio pagal tarptautinę branduolinių ir radiologinių įvykių skalę įvykių skaičius - nedaugiau:	-	-	0

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Energetikos ministerijos duomenis

Ministerijos specialistų teigimu, IAE veiklos rodikliai buvo tvirtinami pirmą kartą, todėl ministerija negalėjo remtis turima patirtimi ir rodiklius patvirtino bandydama įvertinti realią jų įgyvendinimo situaciją.

Mūsų nuomone, šie rodikliai yra tobulintini. Be to manome, kad, išanalizavus 2010 m. IAE tarnybų atliktus darbus, šiuos rodiklius galima konkretizuoti, o už jų įvykdymą paskirti atsakingus darbuotojus.

Pavyzdys

1 pav. Turto valdymo ir pirkimų tarnyba, parduodama IAE išmontuotą turtą, 2010 m. turėtų realizuoti jo už 2 mln. Lt, 2011 – už 15 mln. Lt, 2012 m. – už 50 mln. Lt. Šie rodikliai turi priklausyti nuo ardymo intensyvumo ir išmontuotos įrangos brangumo.

2 pav. Taupant lėšas ir perkant prekes, tokias kaip elektros energija, turėtų būti ne tik taupomas sunaudotos elektros energijos kiekis, bet ir sekamas elektros energijos kainos kitimas ir šio kitimo priežastys.

Manome, kad Energetikos ministerijai ir įmonės vadovybei reikėtų susieti IAE vadovaujančių darbuotojų ir specialistų atlyginimus (mėnesinės algos kintamąją dalį) su aiškiai nustatytais konkrečiais įmonės veiklos rodikliais, užtikrinant pastovios ir kintamos atlyginimo dalies finansavimą iš ES.

IAE vadovaujantys darbuotojai ir specialistai būtų daugiau motyvuoti siekti nustatytų veiklos rodiklių, jei jų darbo užmokesčio kintamoji dalis priklausytų nuo šių rodiklių įvykdymo.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Išvados

1. Valstybės įmonė Ignalinos atominė elektrinė 2009 m. gruodžio 31 d. valdė 2 mlrd. 223 mln. Lt vertės turta. 2004 m. gruodžio 31 d. sustabdžius IAE I energijos bloką, atsirado turto nuvertėjimo požymiai, tačiau įmonės 2005–2008 finansinėse ataskaitose turto nuvertėjimo įtaka nebuvo parodyta. Turto nuvertėjimo rezultatas parodytas 2009 m. finansinėse ataskaitose, dėl to 2009 m. įmonė patyrė 1 mlrd. 394 mln. Lt nuostolį. (2 dalis)

2. 2005–2009 metais įmonės valdymo organai, priimdami sprendimus dėl ilgalaikio turto, nepanaudojo visų galimybių efektyviau valdyti šį turta, nes:

2.1 IAE valdo jai nereikalingą nebaigtos statybos 3,98 mln. Lt turta, kuris įmonei neduoda ir ateityje neduos ekonominės naudos; (3.1 dalis)

2.2 III bloko išmontavimo darbai turėjo būti užbaigti iki 2006 m. gruodžio 31 d., faktiškai šie darbai baigti 2008 metais ir kainavo 37,2 mln. Lt. Lyginant su pirmine sutartyje numatyta darbų kaina – 24,6 mln. Lt (be PVM), išmontavimo darbų vertė padidėjo 12,6 mln. Lt, arba 51 proc.; (3.1 dalis)

2.3 neišardė ir nelikvidavo nurašyto sporto ir sveikatingumo komplekso; (3.1 dalis)

2.4 IAE nuomodama 68 gyvenamosios paskirties patalpas savo ir VSAT rinktinės darbuotojams, turi daugiau gyvenamųjų patalpų išlaikymo išlaidų negu gauna pajamų už šių patalpų nuoma; (3.2 dalis)

2.5 IAE nuo 2009 m. nerealizuoja susikaupusių ir pripažintų nereikalingomis atsargų už 60,1 mln. Lt, ilgina jų buvimo įmonėje laiką ir nespirtina trumpalaikio turto apyvartumo; (3.3 dalis)

3. Įmonė, įsigydama ilgalaikį turta, prekes ir paslaugas ne visais atvejais pirko jas ekonomiškai naudingiausiomis kainomis, nes:

3.1 įmonė įsigijo įvairios medicininės įrangos už 6,4 mln. Lt, nors tokios įrangos poreikis nepagrįstas, o rentgeno kompiuterinį tomografą įsigijo be IAE valdybos pritarimo. Atvirojo konkurso, supaprastinto atvirojo ir mažos vertės pirkimo būdais įsigyta medicininė įranga buvo pirka iš vienintelių pasiūlymus pateikusių tiekėjų; (4.1 dalis)

3.2 nepakankamai kontroliavo VSAT rinktinės pateiktų sąmatų išlaidų pagrįstumą, o faktines išlaidas apmokėdavo nesilaikydama sutarties sąmatoje nurodyto detalaus lėšų pasiskirstymo pagal išlaidų ekonominę klasifikaciją; (4.3 dalis)

3.3 metalo inspekcijų ir bandymų paslaugas 2010 metams IAE įsigijo netaikydama Viešųjų pirkimų įstatyme nustatytų viešojo pirkimo procedūrų ir nenustatė paslaugų kainos sudarytoje

sutartyje, dėl ko šių paslaugų finansavimas Ignalinos programos lėšomis sustabdytas. (4.4 dalis)

4. Už panaudos pagrindais perduoto turto – medicininės įrangos remontą 2007–2009 m. laikotarpiu IAE nepagrįstai sumokėjo 355 tūkst. Lt, nes medicininės įrangos priežiūrą ir remontą privalėjo atlikti panaudos gavėjas – VšĮ „Visagino ligoninė.“ Taigi IAE nesivadovavo efektyvumo ir viešosios teisės principais, nustatytais Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatyme. (4.1 dalis)

5. Po I energijos bloko galutinio sustabdymo per 2005–2009 m. laikotarpį IAE realizavo turto už 25,9 mln. Lt, tačiau gautų lėšų už šį turtą į Eksploatavimo nutraukimo fondo sąskaitą nepervedė, nors Eksploatavimo nutraukimo fondo įstatymo 3 str. nustatyta, kad fondo lėšas sudaro lėšos, gautos už IAE eksploatavimo nutraukimo metu realizuotą turtą. (5 dalis)

6. IAE vadovaujančių darbuotojų ir specialistų atlyginimai nėra tiesiogiai priklausomi nuo įmonės veiklos rezultatų, o Energetikos ministerijos patvirtinti IAE 2010 metams siektini rezultatai nėra aiškiai apibrėžti ir tiksliai apskaičiuoti. (6 dalis)

Rekomendacijos

Lietuvos Respublikos Vyriausybei ir Lietuvos Respublikos energetikos ministerijai:

1. Siekiant užtikrinti stabilų VĮ Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo fondo lėšų papildymą, ieškoti galimybių ir spręsti klausimą dėl šio fondo pajamų šaltinių. (5 išvada)

Lietuvos Respublikos energetikos ministerijai:

1. Atsižvelgiant į tai, kad VĮ Ignalinos atominėje elektrinėje metalų inspekcijų ir bandymų paslaugos nuo 2010 m. liepos 1 d. nevykdomos, o viešojo konkurso sąlygos šioms paslaugoms pirkti neparengtos ir konkursas nepaskelbtas, šį klausimą skubos tvarka spręsti su atitinkamomis tarnybomis. (3.5 išvada)

Valstybės įmonei Ignalinos atominei elektrinei:

1. Teisės aktų nustatyta tvarka realizuoti šį įmonės veiklai nereikalingą turtą:
 - 1.1 patikėjimo teise valdomas gyvenamasis patalpas; (2.4 išvada)
 - 1.2 nebaigtos statybos objektus ir nenaudojamas materialines vertybes; (2.1, 2.5 išvada)
 - 1.3 nurašytą sporto ir sveikatingumo kompleksą. (2.3 išvada)
2. Įvertinti atsakingų darbuotojų atliktus veiksmus dėl:
 - 2.1 sudaryto sandorio, be valdybos pritarimo įsigyjant rentgeno kompiuterinį tomografa; (3.1 išvada)
 - 2.2 medicininės įrangos aptarnavimo sutarčių, sudarytų nesivadovaujant teisės aktų nustatyta tvarka. (4 išvada)
3. Paskirti asmenį, atsakingą už Valstybės sienos apsaugos tarnybos IAE apsaugos rinktinės sąmatose nurodytų išlaidų analizę, pagrįstumą ir kontrolę. (3.4 išvada)
4. Siekiant efektyvesnės įmonės veiklos, kasmet nustatyti planuojamus veiklos rodiklius ir peržiūrėti galiojančią darbo apmokėjimo sistemą taip, kad įmonės vadovaujančių darbuotojų ir specialistų darbo užmokesčio dydžiai priklausytų nuo veiklos rodiklių įvykdymo, užsitikrinant išlaidų darbo užmokesčiui finansavimą Europos Sąjungos lėšomis. (6 išvada)

2-ojo audito departamento direktoriaus pavaduotojas

Mindaugas Milčiūnas

Vyriausioji valstybinė auditorė

Rita Buidovienė

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos „VĮ Ignalinos atominės elektrinės turto valdymas“ 1 priedas

15 lentelė. VĮ Ignalinos atominės elektrinės balansų duomenys už 2006–2009 metus

Eil. Nr.	Balansas	Tūkst. Lt				
		2009-12-31	2008-12-31	2007-12-31	2006-12-31	2005-12-31
A.	Ilgalaikis turtas	768 625	1 711 557	1 694 813	1 674 723	1 671 597
I.	Nematerialusis turtas	6	16 501	8 568	5 784	9 684
II.	Materialusis turtas	638 043	1 412 951	1 434 042	1 505 866	1 661 136
III.	Finansinis turtas	---	---	---	---	776
IV.	Kitas ilgalaikis turtas	130 576	282 105	252 202	163 073	---
B.	Trumpalaikis turtas	1 454 367	2 071 056	1 955 492	1 994 259	1 642 958
I.	Atsargos, išankstiniai apmokėjimai ir nebaigtos vykdyti sutartys	148 801	652 488	554 940	597 324	671 035
II.	Per vienerius metus gautinos sumos	945 591	1 207 574	1 168 349	1 208 975	856 004
III.	Kitas trumpalaikis turtas	296 900	203 271	209 112	166 992	102 482
IV.	Pinigai ir pinigų ekvivalentai	63 074	7 723	23 090	20 967	13 438
	Turtas iš viso	2 222 991	3 782 613	3 650 305	3 668 981	3 314 555
	Nuosavas kapitalas ir įsipareigojimai	2009-12-31	2008-12-31	2007-12-31	2006-12-31	2005-12-31
C.	Nuosavas kapitalas	619 893	2 023 747	2 021 674	2 015 543	1 986 666
I.	Kapitalas	2 019 995	2 029 731	0	0	2 030 231
I.1	Įmonės savininko kapitalas	2 019 995	2 029 731	2 029 731	2 029 730	2 030 231
I.2	Turtą, kuris pagal įstatymus gali būti tik valstybės nuosavybė, atitinkantis kapitalas	---	---	---	---	---
I.3	Akcijų priedai	---	---	---	---	---
I.4	Savos akcijos (-)	---	---	---	---	---
II.	Perkainojimo rezervai (rezultatai)	---	---	---	---	---
III.	Rezervai	---	---	---	---	2 345
III.1	Privalomasis	---	---	---	---	---
III.2	Savoms akcijoms įsigyti	---	---	---	---	---
III.3	Kiti rezervai	---	---	---	---	23445
IV.	Nepaskirstytasis pelnas (nuostoliai)	-1 400 102	-5 984	-8 057	-14 187	-45 910
IV. 1	Ataskaitinių metų pelnas (nuostoliai)	-1 394 118	2 020	6 096	12 068	10 183
IV. 2	Ankstesnių metų pelnas (nuostoliai)	-5 984	-8 004	-14 153	-26 255	-56 093
D.	Dotacijos, subsidijos	1 547 293	1 683 826	1 547 095	1 561 813	1 200 595
E.	Mokėtinos sumos ir įsipareigojimai	55 805	75 040	81 535	91 625	127 294
I.	Po vienerių metų mokėtinos sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai	---	8 183	11 192	25 254	24 656
I.1.	Finansinės skolos	---	---	5 736	11 473	20 062
I.1. 1	Lizingo (finansinės nuomos) ar panašūs įsipareigojimai	---	---	---	---	---
I.1.	Kredito įstaigoms	---	---	5 736	11 473	---

2						
I.1.						
3	Kitos finansinės skolos			---	---	---
I.2.	Skolos tiekėjams	---	---	---	---	---
I.3	Gauti išankstiniai apmokėjimai	---	---	---	---	---
I.4	Atidėjiniai	---	8 183	5 455	13 781	4 594
I.4.	Įsipareigojimų ir reikalavimų padengimo	---	---	---	---	---
I.4.	Pensijų ir panašių įsipareigojimų	---	---	---	---	---
I.4.	3 Kiti atidėjiniai	---	8 183	5 455	13 781	4 594
I.5	Atidėtojo mokesčio įsipareigojimai	---	---	---	---	---
I.6	Kitos mokėtinos sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai	---	---	---	---	---
II.	Per vienerius metus mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai	55 805	66 857	70 343	66 371	102 638
II.1	Ilgalaikių skolų einamųjų metų dalis	---	5 736	5 736	8 315	11 443
II.2	Finansinės skolos	---	---	---	---	---
II.2.						
1	Kredito įstaigoms	---	---	---	---	---
II.2.						
2	Kitos skolos	---	---	---	---	---
II.3	Skolos tiekėjams	13 622	19 286	23 931	22 512	43 402
II.4	Gauti išankstiniai apmokėjimai	---	7 803	255	420	225
II.5	Pelno mokesčio įsipareigojimai	---	---	46	4 049	2 322
II.6	Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai	22 676	20 856	17 973	17 730	17 904
II.7	Atidėjiniai	---	---	---	---	---
II.8	Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai	19 507	13 176	22 403	13 345	27 342
	Nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų iš viso	2 222 991	3 782 613	3 650 305	3 668 981	3 314 555

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal VĮ Ignalinos AE duomenis

Valstybinio audito ataskaitos
 „VĮ Ignalinos atominės elektrinės turto valdymas“
 2 priedas

16 lentelė. VĮ Ignalinos atominės elektrinės valstybinio kapitalo pokyčiai 2005–2010-06-30 laikotarpiu

Laikotarpis	Įmonės savininko kapitalas (Lt)	Nutarimas Nr. 467 2005-04-26	Nutarimas Nr. 946 2006-09-25	Nutarimas Nr. 675 2006-07-05	Nutarimas Nr. 154 2007-01-31	Nutarimas Nr. 718 2009-07-01	Nutarimas Nr. 1072 2009-08-26	Nutarimas Nr. 421 2009-05-13	Nutarimas Nr. 419 2009-05-13	Nutarimas Nr. 582 2010-05-19
2005-12-31	2 030 231 161									
2005 m.	(205 395)	(205 395)								
2006-12-31	2 029 730 244									
2006 m.	(500 917)		(518 916)	17 999						
2007-12-31	2 029 731 161									
2007 m.	917				917					
2008-12-31	2 029 731 161									
2008 m.	-									
2009-12-31	2 019 995 383									
2009 m.	(9 735 778)					(4 463 580)	(46 255)	(1 200 048)	(4 025 894)	
2010-06-30	2 005 589 559									
2010 m.	(14 405 824)									(14 405 824)

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal VĮ Ignalinos AE duomenis

Valstybinio audito ataskaitos
 „VĮ Ignalinos atominės elektrinės
 turto valdymas“
 3 priedas

17 lentelė. VĮ Ignalinos atominės elektrinės nebaigtos statybos miesto objektų sąrašas

Eil. Nr.	Objekto pavadinimas	Adresas	Statybos pradžia - pabaiga (metai)	Statinio baigtumas (proc.)	Objekto vertė (Lt)	Konservavimo darbų vertė (Lt)	Objekto vertė (Lt)
1.	Gyvenamasis namas	Sedulinos al. 40, Visaginas	1981–2002	46	106 103	-	106 103
2.		Sedulinos al. 36, Visaginas	1989–2002	67	117 640	-	117 640
3.		Draugystės g. 8, Visaginas	1971–1971	7	19 180	-	19 180
4.		Draugystės g. 4, Visaginas	1971–1971	7	14 873	-	14 873
5.		Sedulinos al. 38, Visaginas	1971–1971	7	831	-	831
6.	Hidroterapijos korpusas	Ramybės k., Visagino sav.	1991	51	277 757	9 433	287 190
7.	Miegamasis korpusas	Ramybės k., Visagino sav.	1991	50	233 091	9 312	242 403
8.		Ramybės k., Visagino sav.	1991	49	523 158	26 961	550 119
9.		Ramybės k., Visagino sav.	1991	50	288 964	25 188	314 152
Vertė (2010-07-01) iš viso					1 581 597	70 894	1 652 491

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal VĮ Ignalinos AE duomenis

Valstybinio audito ataskaitos
 „VĮ Ignalinos atominės elektrinės
 turto valdymas“
 4 priedas

18 lentelė. Pateiktas medicininės įrangos poreikis, tūkst. Lt

Eil. Nr.	Pavadinimas	Kiekis	Prognozuojama vieneto įsigijimo kaina	Konkurso metu pasiūlyta vieneto kaina
Poreikis 2007-01-19				
1.	3-6-12 kanalų elektrokardiografas	2	15	14
2.	Imunocheminių tyrimų analizatorius	1	80	96
3.	Urofluometras aparatas	1	20	14
4.	Paciento gyvybinių funkcijų monitorius	1	45	52
5.	Hemodializės aparatas	1	80	92
6.	Ginekologijos kabineto įranga su vaizdo kamera ir kompiuteriu	1	70	94
7.	Dermatoskopas (Odos ligų kab.)	1	80	Nenupirka
8.	Infuzometras (lašalinei)	4	4	Nenupirka
9.	Skiedinių šildytuvas	4	3	Nenupirka
Poreikio papildymas 2007-02-05				
10.	Automatinis išorinis defibriliatorius	3	Nenumatyta	Nepasiūlyta
11.	Gaivinimo deguonimi įranga	4	Nenumatyta	Nepasiūlyta
12.	Elektrokardiografas	1	Nenumatyta	Nepasiūlyta
Poreikis 2006-03-21				
13.	Dirbtinės plaučių ventiliacijos aparatas su drėkintuvu	1	95	95
14.	Operacinis stalas	1	85	Nenupirka
15.	Okulisto darbo įrankių komplektas	1	60	Nenupirka
16.	Fizioterapijos aparatas	2	70	23
17.	Otolaringologo darbo įrankių komplektas	1	8	92
18.	Dermatoskopas (Odos ligų kab.)	1	95	Nenupirka
Poreikio papildymas 2006-06-28				
19.	Monitorius „CLM III TQA 195“	2	80	76
20.	Otolaringologo darbo vietos įranga	1	90	92
Poreikis 2008-11-28				
22.	Hemodializės procedūros stebėjimo monitorius	1	70	82

Šaltinis – Valstybės kontrolė, pagal VĮ Ignalinos AE duomenis

Valstybinio audito ataskaitos
„VĮ Ignalinos atominės elektrinės
turto valdymas“
5 priedas

19 lentelė. LR Vyriausybės nutarimu perduotos medicininės įrangos, kuri nebuvo naudota IAE darbuotojų privalomajam sveikatos tikrinimui (pažymėta pilkai) sąrašas

Eil. Nr.	Pavadinimas	Kiekis	Įsigijimo metai	Įsigijimo vertė, litais be PVM	Likutinė vertė, litais be PVM
1.	MOBILUSIS RENTGENO APARATAS „NF110A“	1	2005	88380,00	35352,72
2.	44 KANALŲ ELEKTROENCEFALOGRAFAS (EEG SISTEMA)	1	2005	68455,00	27382,6
3.	VIENKARTINIS 5UM ANGLIMI IMPREGNUOTAS ANGLIES FILTRAS	1	2005	7520,00	1880,8
4.	TŪRIŲ KONTROLIUOJAMAS VANDENS MINKŠTINIMO FILTRAS	1	2005	10000,00	2500,75
5.	NUGELEŽINIMO FILTRAS „HEF ZXKI“	1	2005	9000,00	2250,85
6.	„HERCO UO ANLAGE HP250 COMBI D REVERSO“ OSMOZĖS FILTRAS	1	2005	32600,00	8150,8
7.	KOMPIUTERIS „VECTOR SK-ML639“ SU MONITORIUMI	1	2000	6200,00	1,00
8.	LAZERINIS SPAUSDINTUVAS „JET 1100“	1	2000	2900,00	1,00
9.	KOMPIUTERIS „PENTIUM 4.3.0 GHZ“, KOMPLEKTAS	2	2004	11100,00	2,00
10.	SISTEMINIS BLOKAS „HP DC7100 CMT“	1	2005	2314,00	338,33
11.	MONITORIUS „15 HP L1502 LCD“	1	2005	406,00	60,08
12.	VELOERGOMETRAS SU JUNGIAMUOJU LAIDU	1	2000	17500,00	1,00
13.	„STRESS“ TESTAS	1	2000	57162,00	1,00
14.	OTOLARINGOLOGO DARBO ĮRANKIŲ KOMPLEKTAS „EVERTOR“	1	2007	92253,24	48049,08
15.	ULTRAGARSINĖS DIAGNOSTIKOS APARATŪRA	1	2001	346861,00	1,00
16.	12 KANALŲ ELEKTROKARDIOGRAFAS „CUSTO NORM“ SU SPAUSDINTUVU	3	2001	47850,00	3,00
17.	AUTOREFRAKTOMETRAS „SPEEDY-1“	1	2001	39200,00	1,00
18.	GINEKOLOGINIS SIURBTUVAS „VAKUSON 40 U“	2	2002	9200,00	2,00
19.	DEFIBRILIATORIUS „CARDIOSERV“	1	2002	32500,00	3483,10
20.	FUNKCIONALINIS MONITORIUS „SOLAR 8000 M“	2	2002	239600,00	25673,24
21.	MONITORIUS „DASH 3000“	1	2002	41200,00	4415,23
22.	ULTRAGARSINIO APARATO DIAGNOSTIKOS SISTEMA „SSD“	1	2002	60000,00	6429,52
23.	NEKONTAKTINIS TONOMETRAS „REICHNERT AT 550NTG“, KOMPLEKTAS	1	2002	38905,00	4169,35
24.	AUDIOMETRAS „AUDIOS 330“ SU AUDIOMETRINE KABINA	1	2002	60177,00	7881,23
25.	AUTOMATINIS OPTOTIPŲ PROJEKTORIUS CP-30	1	2003	6050,00	1,00
26.	FIZEOLOGIJOS APARATŲ KOMPLEKTAS „GALVA5+SONO5+VACO5“, KOMPLEKTAS	1	2003	23624,91	1,00
27.	SCHILLER HOLTERIO MONITORINGO SISTEMA „HOLTER MT-100/200“	1	203	58999,6	16155,49
28.	VIDEOENDOSKOPINĖ SISTEMA SU GASTROFIBROSKOPU IR DUODENOFIBROSKOPU	1	2003	266500,01	1,00
29.	VAIZDO MONITORIUS SU GASTROSKOPO IR DUODENOFIBROSKOPO VEŽIMĖLIU	1	2003	20438,13	1,00
30.	SENSI-DENSITOMETRAS „DARKSAN DUO“	1	2004	12941,00	2373,37
31.	DUOMENŲ APDOROJIMO DARBO STOTIS	1	2004	3999,68	734,15
32.	SCHILLER AKS MONITORINGO SISTEMA „BR-102“	2	2004	23000,00	9783,49
33.	GINEKOLOGINĖ KĖDĖ „GYNAE 1 A9721“	1	2004	7333,33	1467,52
34.	DIRBTINĖS PLAUČIŲ VENTILIACIJOS APARATAS „E500“	1	2005	95133,33	22198,56
35.	HEMODIALIZĖS APARATAS	1	2005	82000,00	19134,10
36.	PRIETAISAS „BIOPTRON COMPACT“ SU STOVU	1	2005	1153,61	385,21
37.	PRIETAISAS „BIOPTRON 2“	1	2005	9730,80	3244,40
38.	HEMODIALIZĖS APARATAS „4008H/BVM/BPM/SN/OSM“	1	2005	87600,00	33580,74

39.	DIRBTINĖS PLAUCHIŲ VENTILIACIJOS APARATAS SU DRĖKINTUVU	1	2006	95132,38	50737,82
40.	PLYŠINĖ LEMPA „SL-D8Z“	1	2006	51000,00	27200,56
41.	KOMPIUTERINIS PERIMETRAS „PTS-910“	1	2006	33000,00	17600,56
42.	MONITORIUS „CLM III TQA 195“	2	2006	153380,00	92028,80
43.	3-6-12 KANALŲ ELEKTROKARDIOGRAFAUS „KERN-CARDICO 1207“	1	2008	14285,72	11666,92
44.	PACIENTO GYVYBINIŲ FUNKCIJŲ MONITORIUS „DASH 4000“, GE, JAV	1	2008	51714,29	42233,61
45.	UROFLOUOMETRO APARATAS „UROFLOW-REGORDER WT“	1	2008	14000,00	11433,59
46.	HEMODIALIZĖS APARATAS „4008H/ONLINE“	1	2008	91720,00	74904,85
47.	GINEKOLOGIJOS KABINETO ĮRANGA	1	2008	86506,67	70647,31
48.	VAIZDO KAMERA, KOMPIUTERIS (GINEKOLOGIJOS KABINETUI)	1	2008	7600,00	6206,85
49.	IMUNOCHEMINIŲ TYRIMŲ ANALIZATORIUS „AXSYM“, JAV	1	2008	96000,00	81600,18
50.	VAIZDŲ SAUGOJIMO IR PERŽIŪROS ĮRENGINYS (PRIE RENTGENO KOMPIUTERINIO TOMOGRAFO „LIGHTSPREED VCT SELECT“)	1	2008	60000,00	54000,12
51.	RENTGENO KOMPIUTERINIS TOMOGRAFAUS „LIGHTSPREED VCT SELECT“, KOMPLEKTAS	1	2008	3550000,00	3550000,00
52.	HEMODIALIZĖS PROCEDŪROS STEBĖJIMO MONITORIUS CRIT-LINE	1	2008	82616,00	82616,00
53.	NEPERTRAUKIAMO MAITINIMO ŠALTINIS APC SmartUPS, SURT2000XLI, 2000VA	1	2009	3812,00	3812,00
IŠ VISO				6410554,70	4463580,88

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal VĮ Ignalinos AE duomenis

Valstybinio audito ataskaitos
„VĮ Ignalinos atominės elektrinės
turto valdymas“
6 priedas

20 lentelė. Rekomendacijų įgyvendinimo planas

Rekomendacijos eilės numeris ataskaitoje	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas / Priemonės / Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
1	2	3	4	5
1.	Siekiant užtikrinti stabilų VĮ Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo fondo lėšų papildymą, ieškoti galimybių ir spręsti klausimą dėl šio fondo pajamų šaltinių.	Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir Energetikos ministerija	Energetikos ministerija kreipsis į Valstybinę kainų ir energetikos kontrolės komisiją dėl viešuosius interesus atitinkančių paslaugų lėšų dydžio, reikalingo atominės energetikos darbo saugumui užtikrinti, atliekoms saugoti ir laidoti, nustatymo	Iki 2011 metų IV ketvirčio
2.	Atsižvelgiant į tai, kad IAE metalų inspekcijų ir bandymų paslaugos nuo 2010 m. liepos 1 d. nevykdomos, o viešojo konkurso sąlygos šioms paslaugoms pirkti neparengtos ir konkursas nepaskelbtas, šį klausimą skubos tvarka spręsti su atitinkamomis tarnybomis.	Lietuvos Respublikos Energetikos ministerija		
<p>Atstovas ryšiams, atsakingas už Valstybės kontrolės informavimą apie rekomendacijų įgyvendinimą plane nustatytais terminais :</p> <p>Energetikos ministerijos IAE eksploatavimo nutraukimo skyriaus viršininkas</p> <p style="text-align: right;">Antanas Budraitis</p> <p>tel. (8 5) 262 1907; el. p. a.budraitis@enmin.lt</p>				

Plano sudarymo paaiškinimas:

- ▶ 1–3 lentelės stulpelius užpildo auditorius. Prireikus lentelė gali būti papildyta stulpeliu – pastebėjimas ar išvada;
- ▶ 4–5 lentelės stulpelius užpildo subjekto, kuriam pateikta rekomendacija, atsakingas atstovas. Nurodomas atstovas ryšiams, atsakingas už Valstybės kontrolės informavimą apie rekomendacijų įgyvendinimą.

21 lentelė. Rekomendacijų įgyvendinimo planas

Rekomendacijos eilės numeris ataskaitoje	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas / Priemonės / Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
1	2	3	4	5
1.	Teisės aktų nustatyta tvarka realizuoti šį įmonės veiklai nereikalingą turtą:	Valstybės įmonė Ignalinos atominė elektrinė		
	<ul style="list-style-type: none"> patikėjimo teise valdomas gyvenamasis patalpas; 		Gautas Visagino savivaldybės tarybos 2010-10-22 sprendimas Nr. TS-178 perimti 68 butus. Perduoti dokumentai EM (2010-12-20 raštas Nr. ĮS-6981 (12.11)) dėl Vyriausybės nutarimo parengimo perduoti ilgalaikį materialųjį turtą.	2011 m. birželio mėn.
	<ul style="list-style-type: none"> nebaigtos statybos objektus ir nenaudojamas materialines vertybes; 		Parengti dokumentus EM dėl Vyriausybės nutarimo turto nurašymui. Išardyti objektus. Nenaudojamas materialines vertybes pradėti pardavinėti įstatymo nustatyta aukciono tvarka.	2011 m. kovo 1 d. 2011 m. spalio 31 d. nuo 2011 m. iki 2012 liepos mėn.
	<ul style="list-style-type: none"> nurašytą sporto ir sveikatingumo kompleksą. 		Nugriauti ir rekultivuoti teritoriją.	iki 2011-10-31
2.	Įvertinti atsakingų darbuotojų atliktus veiksmus dėl:			
	<ul style="list-style-type: none"> sudaryto sandorio, be valdybos pritarimo išigyjant rentgeno kompiuterinį tomografa; 		Kreiptis į teisininkus dėl veiksmų įvertinimo ir atsakomybės nustatymo.	2011 m. kovo mėn.
	<ul style="list-style-type: none"> medicininės įrangos aptarnavimo sutarčių, sudarytų nesivadovaujant teisės aktų nustatyta tvarka. 		Kreiptis į teisininkus dėl veiksmų įvertinimo ir atsakomybės nustatymo.	2011 m. kovo mėn.
3.	Paskirti asmenį, atsakingą už Valstybės sienos apsaugos tarnybos IAE apsaugos rinktinės sąmatose nurodytų išlaidų analizę, pagrįstumą ir kontrolę.		Paskirti atsakingą asmenį	2010 m. gruodžio 31 d.
4.	Siekiant efektyvesnės įmonės veiklos, kasmet nustatyti planuojamus veiklos rodiklius ir peržiūrėti galiojančią		1. Suderinti su EK ir Energetikos ministerija veiklos rodiklius	2011 m. kovo mėn.

	darbo apmokėjimo sistemą taip, kad įmonės vadovaujančių darbuotojų ir specialistų darbo užmokesčio dydžiai priklausytų nuo veiklos rodiklių įvykdymo, užsitikrinant išlaidų darbo užmokesčiui finansavimą Europos Sąjungos lėšomis.		2. Susiderinti su EK dėl darbo užmokesčio mokėjimo tvarkos pakeitimo	2011 m. spalio mėn.
<p>Atstovas ryšiams, atsakingas už Valstybės kontrolės informavimą apie rekomendacijų įgyvendinimą plane nustatytais terminais: VĮ Ignalinos atominė elektrinė Ekonomikos ir finansų direktorius</p> <p style="text-align: right;">Vygintas Leipus</p> <p>Tel. (8-386) 28350, 24303; el. p. vygintas.leipus@iae.lt</p>				

Plano sudarymo paaiškinimas:

- ▶ 1–3 lentelės stulpelius užpildo auditorius. Prireikus lentelė gali būti papildyta stulpeliu – pastebėjimas ar išvada;
- ▶ 4–5 lentelės stulpelius užpildo subjekto, kuriam pateikta rekomendacija, atsakingas atstovas. Nurodomas atstovas ryšiams, atsakingas už Valstybės kontrolės informavimą apie rekomendacijų įgyvendinimą.